

UVOD

Kad smo na tematskoj Skupštini Vukovarsko-srijemske županije razmatrali stanje u poljoprivredi prve rečenice su bile: „Aktualna događanja u mljekarskom sektoru vjerojatno su samo najava težih gospodarskih prilika za primarne poljoprivredne proizvođače, ali i prerađivačku industriju. Nedvojbeno je da su pred hrvatskom poljoprivredom i selom općenito vrlo veliki izazovi“

Ako se govori o poljoprivredi o ljudskom radu i stvaranju primarnoga proizvoda, onda je doista riječ o stočarstvu, jer pitoreskna polja, podikoja roda, il vrana, brazda iz koje se puši, i treptaj lista na vedrini sunca, djelo su Boga i prirode. A stočar to sve svojim radom (znojem, trpeljivošću neugodnih mirisi ili kako valja reći smrada, i usklađenošću svojih htjenja prema potrebama životinja) pretvara u višedodanu vrijednost. I tako poljoprivreda postaje stvarna ekonomija.

Poljoprivreda je, k tome, znatno više od same gospodarske aktivnosti, a stočarska proizvodnja ponaosob, jer tu je priroda zadala parametre i čovjek im se prilagođava, dok je kod ratarenja čovjek sklon, i u mogućnosti je nametnuti svoje parametre. Na primjer: da bi bilo mlijeka krava se mora oteliti, tad i gotovo. Nema teleta-nema mlijeka. A da bi bilo zrnjevlja (žitaraica i uljarica) to se može riješiti s ovom ili onom hibridnom, varijacijom u ovo ili ono doba godine, na ovom ili onom tlu, kod ovog ili onog čovjeka, na ovaj ili onaj način. Dakle, stočari moraju s puno manje mogućnosti biti puno uspješniji, i stoga im pripada veća pozornost. Niti naše, pa niti svjetsko društvo nije stočarima pridalo posebnu pozornost.

A stočarstvo je proizvodnja najdragocjenije hrane.

Sve što želimo pojesti to je stočarski proizvod. A kruhovi, krumpiri, sokovi, (vodu sa šećerima u carinskim deklaracijama definiraju kao ušećerene vode, ma bila to Coca ili bilo koja druga cola, ..) i industrijska biljna ulja (osim maslinovoga i bundevskoga) nisu Bog zna što. Ali slasni zalogaji? Biblijski med i mlijeko, meso,.... Usporedimo to sa žrtvom paljenicom Kajina nad žrtvom Abelovom.

Kad govorimo o stočarstvu mislimo na one koji moraju poraniti i okasnuti, na one koji se znoje i grbe, stalno uče i odustaju od jučer naučenoga, koji su odgovorni za svaki dan svoje proizvodnje, jer ih nadziru, i njih i svaki dio njihovoga proizvodnoga postupka. Kad govorimo o poljoprivredi, znajmo to su stočari, to su oni koji nemaju vremena biti na godišnjem, često ni na dnevnom odmoru, koji nemaju vremena biti na bolovanju, koji rade i na kirbaj, i kad sina žene i kad dadu saranjuju.

Na koncu - svi uspješni stočari su odlični ratari. A ratari? To je upitno.

Slijedi:

2. Govedarstvo.....	strana 2
3. Svinjogojstvo.....	strana 17
4. Konjogojstvo.....	strana 25
5. Ovčarstvo.....	strana 32
6. Kozarstvo.....	strana 39
7. Peradarstvo.....	strana 42
8. Pčelarstvo.....	strana 44
9. Županijska stočarska izložba.....	strana 45
10. Zaključak.....	strana 48

I. GOVEDARSTVO

Govedarska proizvodnja kao najznačajnija grana stočarstva u našoj županiji je do 2010. godine bilježila stalni rast po broju krava i po količini proizvedenoga mlijeka, ali u 2010. i u 2011. godini imamo zabilježen pad broja krava za 1.758 grla, što je pad za 10% u dvije godine.

Iako je na prostoru RH još od 2006. zabilježen stalan pad broja krava, što je i prikazano u tablica koja slijedi, a razlog ovakvog stanja govedarstva u RH može se objasniti težim uvjetima proizvodnje u smislu pada cijena mlijeka i rasta cijena kapitala.

Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi (mlijeko i meso) njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom, ne samo kao velikih potrošača ratarskih proizvoda, nego i kao znatan doprinos u povećanju plodnosti tla.

1. BROJ KRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

godina	Ukupan broj krava U RH	Krave obuhvaćene uzgojno selekcijskim radom			
		OPG	farme	ukupno pod selekcijom	Ukupno pod selekcijom %
2000.	214.666	85.459	7.439	92.898	43,27
2001.	219.782	91.235	7.606	98.841	44,97
2002.	224.078	101.157	7.367	108.524	48,43
2003.	223.954	133.064	6.895	139.959	62,49
2004.	229.042	158.508	7.344	165.852	72,41
2005.	231.633	167.504	8.531	176.035	76,00
2006.	241.084	174.615	10.512	185.127	76,79
2007.	234.671	168.493	11.134	179.627	76,54
2008.	226.000	172.516	12.176	184.692	81,72
2009.	224.719	171.247	13.218	184.465	82,09
2010.	209.336	nema evidencije		116.877	55,83
2011.	206.291	nema evidencije		109.865	53,25
Promjena 2011/2010	- 3.045 - 1,5 %	nema evidencije		- 7.012 - 6 %	- 2,58 %

2. BROJ MLIJEČNIH KRAVA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI (POD UZGOJNO SELEKCIJSKIM OBUHVATOM)

God.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011/ 2010
Broj grla	3949	5360	7186	9193	11369	14418	16540	17499	17598	16742	15840	- 920
godišnji rast	-	35,7 %	34,1 %	27,9 %	23,7 %	26,8 %	14,7 %	5,8 %	5,7 %	- 4,9 %	-5,4 %	pad za 5,4 %
IndeX 2001. = 100	100	135,7	182	232,8	287,9	365,1	418,8	443,1	445,6	424	401	pad za 5,4%

Iako se pojedina gospodarstva okrupnjavaju, neka mala su se nažalost ugasila, pa je ukupno gledajući, zabilježen pada broja krava kako u našoj županiji tako i u Hrvatskoj, međutim valja napomenuti da je ovaj negativan trend prisutan i u zemljama članicama EU što je posljedica poremećaja tržišta i pada cijene mlijeka i mliječnih proizvoda.

3. ISPORUČENE KOLIČINE KRAVLJEGA MLIJEKA S PODRUČJA VSŽ - PREMA MLJEKARSKIM INDUSTRIJAMA (U TISUĆAMA KG)

godina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010.	2011.	promjena 2011/10.
u VSŽ kg u 000	22400	26500	32313	37442	44581	47528	55584	57105	59839	54634	62923	+8.289
godiš- nji rast	-	18,3 %	21,9 %	15,9 %	19,1 %	6,6 %	16,9 %	2,7 %	4,8 %	-8,8 %	+15,17 %	rast za 15,17%
Indeks 2001. =100	100	118,3	144,2	167,1	199,0	212,1	248,1	254,9	267,1	243,6	280,9	
Otkupljene količine mlijeka u RH			525. 028	532. 838	605. 321	631. 619	653. 850	657. 777	675. 289	623. 872	626. 407	rast za 2.535 0,41 %

Tjekom 2011. godine otkupljeno je 626.407.108 kg mlijeka (što je za 2 mil kg više nego u 2010.), od strane 32 mljekare i 23 registrirane obiteljske sirane koje prerađuju mlijeko proizvedeno na vlastitom gospodarstvu. Mlijeko je otkupljeno od 17.366 isporučitelja

Promatrajući cjelokupno prostor RH, najveće učešće u otkupu i u preradi mlijeka imali su: Dukat (udio od 38,66 %) i Vindija (udio od 27,87 %) ili ukupno 66,53 %, a slijede: Belje s učešćem u otkupu od 7,04 %, Meggle s 6,19 %, zatim LEDO s 4,33 %, Zdenka s 3,12 %, KIM s 2,44 % i još 37 malih mljekara sa ukupnim udjelom u otkupu od oko 10 %.

Tijekom 2011. godine zabilježen je pad otkupljenih količina mlijeka u odnosu na 2010. godinu kod: slijedećih: Dukat (- 2 %), Ledo (- 13 %), Zdenka (- 4 %) i KIM (- 7 %), a porast otkupa zabilježen je kod: Belja (+ 40 %), Vindiji (+ 5 %) i Meggle (+ 1 %), ali i u nekoliko manjih mljekara, dok je 8 mini-mljekara lani prestale sa radom.

Godišnje potrebe za govedarskim proizvodima u Republici Hrvatskoj su: 1,2 milijarde kg mlijeka, što predviđa potrošnju 260 kg po stanovniku (a u prošloj godini proizvedeno je samo 626.407.162 kg što je tek 52%), te 68.150 tona goveđeg mesa što pretpostavlja potrošnju 14 kilograma po stanovniku. Ako se nastavi trend smanjenja proizvodnje mlijeka i uzimajući u obzir potrebna investiranja poljoprivrednih gospodarstava koja proizvode do 50.000 kg mlijeka godišnje (a njih je oko 21.000) u smislu podizanje higijensko-zdravstvenih standarda prema pravilima EU, kao i ispunjavanje previla iz Nitratne direktive koja će biti obvezujuća ulaskom RH u EU s pravom se možemo bojati daljnjeg opadanja proizvodnje mlijeka u RH.

Navedene potrebe nameću nužnost određivanja statusa govedarstva u poljoprivrednoj proizvodnji, te usmjeravanje govedarske proizvodnje u izgradnju novih modernih farmi uz adaptaciju postojećih, a uspostavom malih proizvodnih sustava, sustava krava-tele, veće završne težine grla, naravno sa ciljanim pasminskim sastavom.

4. BROJ MLIJEČNIH KRAVA I BROJ UZGAJIVAČA PREMA TIPU KONTROLE I PO PASMINAMA NA OPG

4.1. SIMENTALSKA PASMINA

SIMENTALSKA PASMINA	Kontrola mliječnosti						Kontrola rasploda		sveukupno	
	AT metoda		BT metoda		ukupno		Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava
	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava				
VSŽ										
2008.	315	3016	225	2811	540	5827	579	4001	1119	9828
2009.	304	2771	217	2537	521	5308	605	3415	1126	8723
2010.	333	2073	248	2614	581	4687	1050	3526	1631	8213
2011.	327	2899	138	2018	465	4917	840	3263	1305	8180
Promj. VSŽ 2011/10	-6 -2%	+826 +40%	-110 -44%	-596 -23%	-116 20%	+230 +5%	-210 -20%	-263 -7%	-326 -20%	-33 -0,4%
RH-2008.	4129	48353	3438	26351	7567	74704	11942	52890	19509	127594
RH-2009.	3994	47703	3143	24038	7137	71742	12559	48834	19702	120576
RH-2010.	4057	38936	3244	20391	7301	59327	28266	78734	33583	138061
2011.	3941	41764	2422	17822	6363	59586	24345	75214	30708	134800
Promj. RH 2011/10	-116 -3 %	+2828 +7%	-822 -25%	-2569 -13%	-938 -13%	+259 +0,4%	-3921 -14%	-3520 -4,5%	-2875 -8,6%	-3261 -2,4%

4.2. HOLSTEIN PASMINA

HOLSTEIN PASMINA	Kontrola mliječnosti						Kontrola rasploda		sveukupno	
	AT metoda		BT metoda		ukupno		Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava
	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava				
VSŽ										
2008.	98	1570	76	1796	174	3366	129	1464	303	4830
2009.	104	1600	64	1896	168	3496	138	3114	306	6610
2010.	182	1344	142	5380	324	6724	301	1516	625	8240
2011.	303	1984	97	4581	400	6566	188	634	588	7200
Promj. VSŽ 2011/10	+121 +66%	+640 +48%	-45 -3%	-799 -15%	+76 +23%	-158 -2,4%	-113 -38%	-882 -58%	-37 -6%	-1040 -13%
RH-2008.	928	22215	415	8030	1343	30245	760	5942	2103	36187
RH-2009.	1042	23239	453	9941	1495	33180	950	7832	2445	41032
RH-2010.	1301	21938	757	22625	2058	44563	2548	10422	4606	54985
2011.	2668	23232	1153	23475	3821	46707	2995	5683	6816	52390
Promj. RH 2011/10	+1367 +105%	+1294 +6%	+396 +52%	+850 +4%	+1763 +86%	+2144 +5%	+447 +18%	-4739 -45%	+2210 +48%	-2595 -5%

4.3. SMEĐA PASMINA

SMEĐA PASMINA	Kontrola mliječnosti						Kontrola rasploda		sveukupno	
	AT metoda		BT metoda		ukupno		Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava
	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava	Broj uzg.	Broj krava				
VSŽ										
2009.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2010.	3	122	3	45	6	167	2	3	8	170
2011.	24	61	10	174	34	235	13	21	47	256
Promj. VSŽ 2011/10	+21	-61	+7	++129	+28	+68	+11	+18	+39	+86
RH-2008.	121	2002	58	685	179	2687	869	3220	1048	5907
RH-2009.	80	1596	56	685	135	2281	864	3414	1002	5695
RH-2010.	112	1455	114	969	226	2424	1368	3303	1594	5727
2011.	395	1764	216	1116	611	2880	2005	3445	2616	6325
Promj. RH 2011-10	+283	+309	+102	+147	+385	+456	+637	+142	+1022	+598

5. PREGLED BROJA RASPLODNIH BIKOVA – BROJ BIKOVA U PRIRODNOM PRIPUSTU

	Pasmine rasplodnih bikova											UKUPNO rasplodni bikova
	Sime	Holst	Blonde + Aubrac + Smeđe + Salers	Hereford	Angus	Charolais	Limousen	Vis. Škot	Istargove	Slav. srijemski podolac	Buša	
VSŽ- '08	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
VSŽ- '09	-	1	-	3	-	2	-	-	-	-	-	6
VSŽ- '10	1	0	-	1	-	4	-	-	-	-	-	6
2011.	2	3	-	-	-	2	-	-	-	1	-	8
Promj. VSŽ 2011-10	+1	+3	-	-1	-	-2	-	-	-	+1	-	+2
RH-2008	38	12	-	18	12	23	1	2	3	9	3	152
RH-2009	26	17	-	23	8	39	13	1	23	9	22	181
RH-2010	32	19	2+3+0+0	8	8	61	18	1	24	14	25	215
2011.	87	32	1+3+1+3	11	14	69	28	1	36	9	33	329
Promj. RH	+55	+13	-1+0+1+3	+3	+6	+7	+10	0	+12	-5	+8	+114

Uspješan selekcijski rad pa i pokazatelji koje smo naveli u prvim tablicama, svjedoče o potpunom određenju prema umjetnom osjemenjavanju. Tako su u županiji u prirodnom pripustu samo tri bika i to kod izrazito mesnih pasmina u uzgoju na otvorenom.

6. TOV JUNADI NA PROSTORU RH I VSŽ 2005.-2011.

Godina /VSŽ/RH/	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Promjene 2011-2010
VSŽ-zaklana goveda	-	-	817	1.323	1.682	1.686	2.399	+713 = + 42 %
RH - zaklana goveda	120.630	169.326	174.749	172.372	174.989	196.913	245.944	+ 9.031 = + 25 %

Tov junadi na prostoru naše županije je značajno ispod mogućnosti, a proizvođači nalaze opravdanja u stalnom kolebanju cijena kako hrane tako i utovljene junadi. Usprkos značajnom broju simentalских krava čija su telad odlična za tov, iz godine u godinu vidljiv je rast, ali još uvijek potencijale ove grane govedarske proizvodnje nedovoljno koristimo.

7. VELIČINA STADA – OBITELJSKA GOSPODARSTVA

Veličina stada, kao bitna odrednica ozbiljne govedarske proizvodnje na našoj županiji, i dalje je u stalnom trendu povećanja (broja krava) po poljoprivrednom gospodarstvu.

Razloga za ovo je više:

1. Jedan je svakako napuštanje proizvodnje kod značajnoga dijela OPG-a zbog starosti, odnosno zbog toga što nema tko naslijediti i unaprijediti ovu proizvodnju.

2. Drugi razlog je potreba stalnoga ulaganja u proizvodnju što sva OPG nisu u stanju pratiti.

3. Treći razlog, i to ne manje važan je sve manji broj radnika koji žele raditi u ovoj proizvodnji, pa je bez brojnije obitelji prilično teško organizirati sve poslove na ozbiljnoj govedarskoj farmi.

Ipak valja naglasiti da se spomenuti problemi kod nas manje osjete nego na području središnje i zapadne Hrvatske gdje je broj onih gospodarstava s malim brojem krava višestruko veći nego kod nas.

Kad govorimo o broju uzgajatelja koji imaju do 20 krava u VSŽ kao i u RH bilježimo porast broja uzgajatelja, ali kad govorimo o broju uzgajatelja s 20 i više krava možemo reći da iako u RH bilježimo pad broja uzgajatelja, u VSŽ ipak bilježimo porast u nekim kategorijama iako je ukupan broj takvih gospodarstava ipak smanjen za 14 uzgajatelja.

Razloga što neka gospodarstva ipak povećavaju brojnost i proizvodnost krava je više. Naime, dio ratara svjestan je da dalji opstanak svoga gospodarstva ne mogu više vezati uz klasično ratarenje zbog cijena proizvoda i malog broja radnih sati. K tome, ipak dostatni izvori financiranja, u prvom redu za Operativni program govedarske proizvodnje, omogućili su investiranje u nove farme, ali i u unapređenje postojećih. Dio poljoprivrednih gospodarstava odlučio se na povećanje proizvodnje jer ostvaruje redovite mjesečne prihode i time lakše financira svakodnevne potrebe nego što bi to mogao baveći se ratarenjem ili malom stočarskom proizvodnjom.

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentna na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sustave koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), razinom proizvodnje te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sustavima drugih razvijenih stočarskih zemalja.

7.1.. BROJ UZGAJATELJA OBZIROM NA VELIČINU STADA

	broj uzgajatelja po veličinama stada														
	1-5 krava	6-10 krava	11-15 krava	16-20 krava	ukupno	21- 25 krava	26- 30 krava	31- 50 krava	51- 100 krava	101- 250 krava	251- 500 krava	501 >=1000 krava	više od 1000	ukupno 21- 1000 i više krava	sveukupno uzgajatelja
VSŽ 2008	615	409	203	200	1427	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1427
VSŽ 2009	555	384	305	203	1447	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1447
VSŽ 2010.	666	276	136	65	1143	38	15	37	15	3	3	-	2	113	1256
2011.	763	308	143	57	1271	26	25	24	12	6	3	2	1	99	1370
promjene 2011/ 2010	+97	+32	+7	-8	+128	-12	+10	-13	-3	+3	0	+2	-1	-14	+114
RH 2008	13.504	5132	2036	2201	22873	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22873
RH 2009	14.172	4693	2209	2280	23354	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23354
RH 2010	22.265	4.507	1.790	894	29.456	492	284	432	204	54	24	11	3	1.504	30.960
2011.	25.799	4.454	1.848	876	32.977	467	279	387	191	42	24	10	5	1.405	34.382
promjene 2011/2010	+3.534	-53	+58	-18	+3.521	-25	-5	-45	-13	-12	-	-1	+2	-99	+3.422

Uz podatak da je ukupan broj krava u VSŽ smanjen za oko 1.000 grla, a u RH smanjen za oko 3.000, možemo zaključiti da su se pojavili novi uzgajatelji sa malim brojem krava (do 20 grla), što dovodi do zaključka da se broj grla na gospodarstvima smanjio, što nije dobar pokazatelj, budući da je operativni program razvoja govedarske proizvodnje težio ka okrupnjavanju broja krava po uzgajatelju.

8. BROJNO STANJE ŽENSKOG RASPLODNOG PODMLATKA

Valja napomenuti, kao što je navedeno u tablicama koje slijede, da je uzgoj rasplodnog podmlatka na prostoru županije u blagom padu, što je povezano i sa zabilježenim padom broja mliječnih krava pod selekcijom, ali je na prostoru RH zabilježeno povećanje broja rasplodnog podmlatka. Očito je da različiti pokazatelji broja krava i proizvodnje mlijeka na razini RH i VSŽ govore da smo u različitim ciklusima povećanja stada i proizvodnje. Za očekivati je u narednom periodu rast broja podmlatka na prostoru VSŽ, a s tim i rast proizvodnje mlijeka.

Valja napomenuti da se u VSŽ u zadnje tri godine zaredom kontinuirano smanjuje podmladak Simentalca, dok se u istom periodu povećava podmladak Holsteina (čitaj: bolje je proizvoditi mlijeko nego telad za tov) i Smeđeg goveda dok je Crveno švedsko govedo u 2010. bilo bez podmlatka i tek prošle godine nabavljeno je ponovno ukupno 95 mladih grla ove pasmine goveda (ali ukupno promatrajući sve pasmine, smanjenje je ipak za 106 grla podmlatka manje nego u 2010. godini).

U RH se ukupno smanjio samo podmladak Holsteina, ali je ukupni podmladak svih ostalih pasmina povećan, a primjetno je i to da je podmladak mlađi od godinu dana ipak smanjen u odnosu na 2010. godinu, što dovodi do bojazni da ipak dolazi do smanjenja rasplodnog podmladka u narednom periodu ili do ponovnoga zdvajanja što je najbolje.

8.1. MLIJEČNE I KOMBINIRANE PASMINE –pmladak

ŽENSKI PODMLADAK	SIMENTALAC			HOLSTEIN			SMEĐE			CRVENO ŠVEDSKO GOVEDO			UKUPNO		
	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk
VSŽ 2008	4150	3610	7760	2212	1614	3826	-	-	-	8	5	13	6370	5229	11599
VSŽ 2009	4610	3812	8422	2406	2218	4624	-	-	-	6	3	9	7022	6033	13055
VSŽ 2010.	2424	2359	4783	2279	2763	5042	16	17	33	-	-	-	4719	5139	9858
2011.	2284	2166	4450	2337	2723	5060	77	70	147	51	44	95	4749	5003	9752
Promj. VSŽ 2011/10	-140	-193	-333	+58	-40	+18	+61	+53	+114	+51	+44	+95	+30	-136	-106
RH 2008	28647	24265	52912	10817	9185	20002	901	848	1749	8	137	145	40409	34446	74855
RH 2009	29160	27095	56255	11970	10883	22853	896	931	1827	110	42	152	42156	38979	81135
RH 2010.	30947	35933	66880	15143	17880	33023	785	1062	1847	54	7	61	46929	54882	101811
2011.	29777	39673	69450	15053	17701	32754	945	1468	2413	57	52	109	45832	58894	104726
Promj. RH 2011/10	-1170	+3740	+2570	-90	-179	-269	+160	+406	+566	+3	+45	+48	-1097	+4012	+2915

8.2. MESNE PASMINE –pomladak

Što se tiče rasplodnog podmlatka vidljivo je iz donje tablice da je prošle godine u VSŽ skoro u potpunosti nestalo Angus goveda, ali je zato nabavljeno 24 mlada grla Hereforda i 6 grla Škotskog visinskog goveda, ali ukupno smanjenje podmlatka je za 38% u odnosu na uzgoj iz 2010. godine, a i smanjenje za 81% u odnosu na 2009. godinu, (smanjenje sa 182 na samo 34 grla podmlatka mesnih pasmina), što je veoma zabrinjavajuće.

ŽENSKI PODMLADAK	CHAROLAIS			HEREFORD			ANGUS			LIMOUSIN			ŠKOTSKO VISINSKO			UKUPNO		
	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk	< 1g	> 1g	uk
VSŽ 2008	-	-	-	91	85	176	8	3	11	-	-	-	-	-	-	99	88	187
VSŽ 2009	47	31	78	61	25	86	7	2	9	6	3	9	-	-	-	121	61	182
VSŽ 2010.	-	-	-	-	-	-	19	36	55	-	-	-	-	-	-	19	36	55
2011.	-	-	-	13	11	24	2	2	4	-	-	-	1	5	6	16	18	34
Promj.2011/10	-	-	-	+13	+11	+24	-17	-34	-51	-	-	-	+1	+5	+6	-3	-18	-21
RH 2008	110	151	261	255	208	463	116	206	322	3	17	20	3	2	5	487	584	1071
RH 2009	264	270	534	313	449	762	202	410	612	48	46	94	5	2	7	832	1177	2009
RH 2010	214	210	424	243	305	548	189	243	432	15	4	19	4	3	7	665	765	1430
2011.	283	393	676	215	458	673	269	410	679	93	42	135	5	7	12	865	1310	2175
Promj.2011/10	+69	+183	+252	-28	+153	+125	+80	+167	+247	+78	+38	+116	+1	+4	+5	+200	+545	+745

9. KONTROLA RASPLODA – MESNE PASMINE

pasmina godina	CHAROLAIS				HEREFORD				ANGUS				LIMOUZIN				UKUPNO MESNE PASMINE			
	Broj stada		Broj krava		Broj stada		Broj krava		Broj stada		Broj krava		Broj stada		Broj krava		Broj stada		Broj krava	
//VSŽ//RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH
2008	0	13	0	408	3	11	207	831	1	16	21	562	0	1	0	34	4	41	228	1835
2009.	2	25	94	758	2	13	197	1000	1	18	20	788	1	5	19	101	6	61	330	2647
2010.	0	38	0	871	0	15	0	750	2	31	17	712	0	4	0	132	2	88	17	2465
2011.	0	83	0	963	1	45	51	964	1	60	41	1270	0	24	0	297	2	212	92	3494
Promj. 2011-2010	0	+45	0	+92	+1	+30	+51	+214	-1	+29	+24	+558	0	+20	0	+165	0	+124	+75	+1029

U gornjim tablicama prikazano je broj uzgajivača i krava mesnih pasmina. Iako je broj zanemariv on je potpuno opravdan s obzirom na kvalitetu tala na prostoru naše županije koja se uspješnije koriste u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji, dok je broj pašnjačke površine vrlo mali i nije za očekivati veći porast ove proizvodnje.

U 2011. godini u VSŽ imamo samo jedno stado Hereforda sa 51 grlo i jedno stado Angusa sa 41 grlo, dok je usporedbe radi 2009. kada promatramo sve četiri mesne pasmine goveda, bilo 6 stada i 330 grla, pa zaključujemo da 2011. imamo smanjenje uzgoja za čak -72 % u odnosu na 2009.

10. KONTROLA RASPLODA – IZVORNE I ZAŠTIĆENE PASMINA

pasmina	BUŠA				ISTARSKO GOVEDO				SLAV. SRIJEM. PODOLAC				OSTALE KRAVE-KRIŽANE			
	Broj uzgajivača		Broj krava		Broj uzgajivača		Broj krava		Broj uzgajivača		Broj krava		Broj uzgajivača		Broj krava	
godina //VSŽ//RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH	VSŽ	RH
2008.	-	45	-	172	-	111	-	460	-	10	-	107	-	-	-	-
2009.	-	48	-	199	-	131	-	508	-	10	-	125	-	-	-	-
2010.	-	57	-	240	-	150	-	599	1	17	5	143	6	1.484	16	6.701
2011.	-	66	-	308	-	161	-	627	1	20	2	145	28	3.561	33	7.555
Promjene 2011.-2010.	-	+9	-	+68	-	+11	-	+28	0	+3	-3	+2	+22	+2077	+17	+854

Zbog zakašnjele zaštite od strane države zaštićene i izvorne pasmine goveda gotovo su nestale, a na prostoru naše županije imamo tek od 2010. godine jednog uzgajatelja sa 5 krava nekada vrlo zastupljenoga slavonsko-srijemskog podolca koji 2011. godine ima samo dva grla. Na području susjednih županija ipak je sačuvano 143 grla ove pasmine koja predstavlja vrijedan potencijal s obzirom na kakvoću mesa i poticaje koji se mogu ostvariti, a svakako je vrijedna njezina uloga u očuvanju identiteta i ruralnih obilježja.

11. PROIZVODNJA MLIJEKA U STANDARDNOJ LAKTACIJI, PO PASMINAMA

11.1. SIMENTALSKA

	UKUPNO Zaključenih laktacija	Standardna laktacija – 305 dana					
		Broj laktacija	Mlijeko kg	Mast kg	Mast %	Protein kg	Protein %
VSŽ 2008	3087	2933	5158	209	4,06	172	3,35
VSŽ 2009	3655	3534	5370	211	3,92	180	3,36
VSŽ 2010	3924	3599	5399	214	3,97	182	3,37
2011	3801	3289	5283	206	3,91	174	3,30
Promj. VSŽ 2011/10	-123	-310	-116	-8	-0,06	-8	-0,07
RH 2008	49800	47630	4549	187	4,11	152	3,34
RH 2009	49235	47640	4720	189	4,01	158	3,34
RH 2010	46547	42849	4990	200	4,02	167	3,35
2011.	44040	37960	5001	200	4,00	164	3,30
Promj. RH 2011/10	-2.507	-4.889	+11	0	-0,02	-3	-0,05

11.2. HOLSTEIN

	UKUPNO Zaključenih laktacija	Standardna laktacija – 305 dana					
		Broj laktacija	Mlijeko kg	Mast kg	Mast %	Protein kg	Protein %
VSŽ 2008	1412	1376	6052	245	4,06	199	3,29
VSŽ 2009	1705	1648	6179	243	3,94	204	3,30
VSŽ 2010	3870	3655	6678	261	3,90	217	3,25
2011	4076	3632	6698	260	3,88	217	3,27
Promj. VSŽ 2011/10	+206	-23	+20	-1	-0,02	0	+0,02
RH 2008	17542	16953	5901	242	4,11	193	3,27
RH 2009	17733	17209	6009	241	4,01	197	3,29
RH 2010	28142	26544	6756	267	3,95	221	3,28
2011.	28436	25641	6786	271	4,00	221	3,26
Promj. RH 2011/10	+294	-903	+30	+4	-0,05	0	-0,02

11.3. SMEĐA

	UKUPNO Zaključenih laktacija	Standardna laktacija – 305 dana					
		Broj laktacija	Mlijeko kg	Mast kg	Mast %	Protein kg	Protein %
VSŽ 2008	57	56	5670	245	4,32	185	3,26
VSŽ 2009	95	92	5654	228	4,04	192	3,40
VSŽ 2010	143	127	5389	216	4,02	182	3,38
2011	110	93	5275	208	3,95	177	3,35
Promj. VSŽ 2011/10	-33	-34	-114	-8	-0,07	-5	-0,03
RH 2008	1721	1643	5373	218	4,07	183	3,40
RH 2009	1945	1891	5437	217	3,99	185	3,40
RH 2010	2021	1907	5601	226	4,03	191	3,41
2011.	1621	1429	5569	220	3,95	188	3,38
Promj. RH 2011/10	-400	-478	-32	-6	-0,08	-3	-0,03

Prema ocjeni kvalitete stada u RH ocjenjivana su stada po kriterijima: broja laktacija, zatim količine i kakvoće mlijeka, pa tako imamo i najbolja stada u VSŽ, a to su u kategoriji Simentalske pasmine krava, stado posjednika Domagoja Bertića iz Bošnjaka, a stado u kategoriji Holstein pasmine krava je Holstein G.G., vlasnika Branka Garvanovića iz Đeletovaca.

12. TRAJANJE SERVISNOG RAZDOBLJA - PRIKAZ PO PASMINAMA

12.1. SIMENTALSKA PASMINA

	Broj krava	Trajanje servisnog perioda										
		do 65 dana		66-101 dan		101-120		121-150		preko 150		prosjek
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
VSŽ 2008	1849	336	18,17	530	28,66	175	9,46	207	11,19	601	32,50	138
VSŽ 2009	1662	305	18,35	436	26,23	172	10,34	189	11,37	560	33,69	139
VSŽ 2010	1915	299	15,61	460	24,02	188	9,81	205	10,70	763	39,84	154
2011.	1381	243	18,43	319	24,20	130	9,86	169	12,82	457	34,67	143
Promj. VSŽ 2011/10	-534	-56	+2,82	-141	+0,18	-58	+0,05	-36	+2,12	-306	-5,17	-11
RH 2008	38069	8680	22,88	10656	27,99	4139	10,87	4398	11,55	10194	26,78	123
RH 2009	34367	7403	21,54	9517	27,69	3760	10,94	4069	11,83	9618	27,98	126
RH 2010	27720	5899	21,28	7368	26,57	3073	11,08	3313	11,95	8067	29,10	129
2011.	23037	4883	21,19	5696	24,72	2470	10,72	2716	11,78	7272	31,56	135
Promj. RH 2011/10	-4683	-1016	-0,9	-1672	-1,85	-603	-0,36	-597	-0,17	-795	+2,46	+6

12.2. HOLSTEIN PASMINA

	Broj krava	Trajanje servisnog perioda										
		do 65 dana		66-101 dan		101-120		121-150		preko 150		prosjek
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
VSŽ 2008	1903	198	10,40	335	17,60	154	8,09	219	11,50	997	52,39	190
VSŽ 2009	1985	198	9,97	330	16,62	175	8,81	214	10,78	1068	53,80	195
VSŽ 2010	2049	162	7,90	302	14,73	190	9,27	222	10,83	1173	57,24	204
2011.	2023	203	10,03	400	19,77	199	9,83	239	11,81	982	48,54	177
Promj. VSŽ 2011/10	-26	+41	+2,13	+98	+5,04	+9	+0,56	+17	+0,98	-190	-8,70	-27
RH 2008	17888	2108	11,78	3596	20,10	1786	9,98	2224	12,43	8174	45,69	169
RH 2009	17715	2054	11,59	3497	19,74	1741	9,82	2191	12,36	8232	46,46	170
RH 2010	16734	1717	10,26	3070	18,34	1656	9,89	2074	12,39	8217	49,10	177
2011.	17323	1972	11,38	3317	19,14	1664	9,60	2089	12,05	8281	47,80	175
Promj. RH 2011/10	+589	+255	+1,12	+247	+0,80	+8	-0,29	+15	-0,34	+64	-1,30	-2

12.3. SMEĐA PASMINA

	Broj krava	Trajanje servisnog perioda										prosjek
		do 65 dana		66-101 dan		101-120		121-150		preko 150		
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
VSŽ 2008	75	4	5,33	13	17,33	3	4,0	10	13,33	45	60,0	201
VSŽ 2009	83	6	7,22	11	13,25	7	8,43	8	9,63	51	61,44	227
VSŽ 2010	71	5	7,04	9	12,67	8	11,26	8	11,26	41	57,74	194
2011.	65	7	10,76	18	27,69	2	3,07	8	12,30	30	46,15	176
Promjene.VSŽ 2011/10	-6	+2	+3,72	+9	+15,02	-6	-8,19	0	+1,04	-11	-11,6	-18
RH 2008	1251	231	18,46	267	21,34	116	9,27	150	11,99	487	38,92	152
RH 2009	1291	179	13,85	269	20,82	128	9,90	161	12,46	554	42,95	164
RH 2010	1111	167	14,98	250	22,65	122	10,97	114	10,16	458	41,21	162
2011.	1077	170	15,78	223	20,70	96	8,91	121	11,23	467	43,36	165
Promjene RH 2011/10	-34	+3	+0,80	-27	-1,95	-26	-2,06	+7	+1,07	+9	+2,15	+3

13. O NAJZNAČAJNIJOJ ZARAZNOJ BOLESTIMA GOVEDA U 2011. ENZOOTSKA LEUKOZA GOVEDA

U prošlogodišnjem izvješću smo govorili o više gospodarski značajnih zaraznih bolesti domaćih životinja. One više ne predstavljaju gospodarski ili javnozdravstveni problem, ali evo nove, pa i o njoj izvješćujemo.

ELG je kronična virusna zarazna bolest goveda proširena u na svim naseljenim kontinentima. Bolest je u Hrvatskoj prvi put potvrđena početkom osamdesetih godina, a dokazuje se isključivo laboratorijskom pretragom uzoraka krvi, jer u velikom broju slučajeva infekcija virusom ELG protječe bez vidljivih kliničkih znakova.

ELG se može prenijeti kontaktom među životinjama u stadu, mlijekom i plodnom tekućinom, izmetom i mokraćom, onečišćenim predmetima i okolišem bolesne životinje, a može se također prenijeti s majke na potomstvo i insektima koji sišu krv (naprimjer obad,...)

Bolest je prvenstveno značajna zbog velikih gospodarskih gubitaka, naročito zbog velikog smanjenja mliječnosti (i do 50%) i smanjenja plodnosti u zaraženih životinja.

Za razliku od tuberkuloze i bruceloze goveda ELG nije zoonoza - virus ELG ni ne koji način nije patogen za čovjeka., tako da ELG nije javnozdravstveni nego prvenstveno gospodarski problem.

Bolest je također poznata kao bolest velikih mliječnih farmi i to uglavnom na području Osječko-baranjske županije (prema raspoloživim epidemiološkim podacima), a kasnijim restrukturiranjem i prodajom rasplodnih goveda sa

ovakvih farmi u protekla dva desetljeća, ELG se počela pojavljivati i na manjim gospodarstvima s tendencijom širenja na susjedna područja.

1. Nacionalni program kontrole bolesti goveda

Zdravlje životinja ključan je element uspješne stočarske proizvodnje, a potvrđivanje statusa stada službeno slobodnih od pojedinih zaraznih bolesti od velikog je gospodarskog značaja u smislu slobodne trgovine životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla. Bruceloza, tuberkuloza i ELG u Hrvatskoj već su desetljećima predmet sustavne kontrole i suzbijanja, čime je otvorena mogućnost postizanja konačnog cilja – ostvarivanja statusa Hrvatske kao zemlje službeno slobodne od tih bolesti.

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u prethodnom je razdoblju osiguralo sve potrebne preduvjete, kao i značajna financijska sredstva za provedbu sustavnog programa kontrole i iskorjenjivanja navedenih bolesti na svim stadima goveda u Republici Hrvatskoj.

S obzirom na sveobuhvatnost programa i potrebu za brzom i koordiniranom suradnjom u cilju pravilne provedbe predviđenih mjera, u pojedine segmente programa, uz stalnu komunikaciju, uključeni su:

- Uprava za veterinarstvo
- Ovlaštene veterinarske organizacije
- Uprava za veterinarske inspekcije
- Hrvatski veterinarski institut (sa svim regionalnim zavodima)
- Hrvatska poljoprivredna agencija,

naravno i svi posjednici goveda, bez čijeg razumijevanja i suradnje u provedbi naređenih mjera, program nije moguće provesti na zadovoljavajući način.

2. Program suzbijanja i iskorjenjivanja ELG

Prvi korak u iskorjenjivanju bolesti je pretraga svih grla goveda, koja se može napraviti na dva načina:

- a) pretragom skupnih uzoraka mlijeka nakon koje slijedi pretraga krvi svake pojedine rasplodne životinje u stadu starije od 24 mjeseca
- b) dvokratnim uzimanjem pojedinačnih uzoraka krvi od svih rasplodnih životinja starijih od 24 mjeseca.

Razmak između dviju pretraga u oba slučaja mora iznositi najmanje četiri mjeseca, a ako su svi rezultati u obje pretrage negativni, stado se proglašava službeno slobodnim od ELG, no na takvom stadu i nadalje se provode kontrolne pretrage, u cilju zadržavanja statusa do ostvarenja konačnog cilja, odnosno proglašenja pojedine regije/županije, a na kraju i cijele zemlje službeno slobodne od ELG, što u prosjeku traje 7 do 10 godina sustavne provedbe naređenih mjera, dakle kontinuirano testiranje i izlučivanje svih pozitivnih životinja iz uzgoja.

Provedba programa iskorjenjivanja ELG započela je u rujnu 2011. godine, uzimanjem skupnih uzoraka mlijeka kod stada s 10 i više mliječnih krava. Nakon pozitivnih rezultata na uzorku mlijeka (u 71 gospodarstvu), propisano je uzorkovanje krvi, nakon čega pozitivni nalazi potvrđuju bolest i takve se životinje na temelju rješenja nadležnog veterinarskog inspektora upućuju na klanje.

U slučaju stada s manje od 10 mliječnih krava u razdoblju od 1. listopada do 20. prosinca provedena je akcija uzimanja individualnih uzoraka krvi što će se ponoviti u proljeće ove godine, čime će biti obuhvaćena sva rasplodna goveda starija od 24 mjeseca.

Smatra se da je bolest ELG u pozitivnom stadu suzbijena tek kada su u dvije uzastopne pretrage krvi svih životinja starijih od 12 mjeseci, provedene u razmaku od najmanje četiri mjeseca, zabilježeni negativni rezultati.

Rezultati mjera provedenih u 2011. godini u razdoblju od 1. rujna do 19. prosinca 2011.

ŽUPANIJA		pozitivne farme	pozitivna goveda
1.	Osječko - baranjska	163	602
2.	Sisačko - moslavačka	20	155
3.	Brodsko - posavska	18	40
4.	Vukovarsko - srijemska	15	31
5.	Dubrovačko - neretvanska	4	30
6.	Virovitičko - podravska	17	29
7.	Požeško - slavonska	11	26
8.	Bjelovarsko - bilogorska	6	16
9.	Koprivničko - križevačka	6	13
10.	Splitsko - dalmatinska	9	13
11.	Zadarska	2	10
12.	Istarska	2	6
13.	Šibensko - kninska	1	5
14.	Zagrebačka	3	4
15.	Varaždinska	1	3
16.	Krapinsko - zagorska	1	1
17.	Primorsko - goranska	1	1
18.	Ličko - senjska	1	1
19.	Karlovačka	-	-
20.	Međimurska	-	-
UKUPNO REPŠUBLIKA HRVATSKA		281	986

Od 1. rujna do 19. prosinca 2011. godine, u sklopu provedbe mjera predviđenih za iskorjenjivanje bolesti ELG laboratorijskim pretragama krvi, pozitivno je potvrđeno 986 goveda na ukupno 281 gospodarstvu na području cijele Hrvatske, od čega je samo na Osječko-baranjskoj županiji pozitivna na ELG bilo 602 grla na 163 gospodarstva (što je 60 % ukupnog broja pozitivnih životinja i pozitivnih gospodarstava).

Dobiveni rezultati nisu iznenađujući niti neočekivani, a ukupan broj pozitivnih životinja na razini je od oko 0,5 % od ukupnog broja goveda u RH starijih od 24 mjeseca, stoga je i trošak izlučivanja pozitivnih goveda očekivan i prihvatljiv, te daleko manji od posrednih gospodarskih gubitaka koje bolest uzrokuje posljedicama kroz smanjenje proizvodnje.

3. Naknada štete posjednicima zaraženih goveda

Sve propisane mjere (uzimanje uzoraka krvi, laboratorijske pretrage uzoraka, naknada štete posjednicima za izlučena goveda) financiraju se iz predviđenih i osiguranih sredstava državnog proračuna. Posjednik izlučene životinje dio naknade štete dobiva od klaonice u koju je životinja upućena na prisilno klanje, a razlika do punog iznosa tržišne vrijednosti životinje namiruje se iz sredstava predviđenih u proračunu RH.

Pri procjeni individualne vrijednosti uzima se u obzir Pasma, dob, gojno stanje i stupanj graviditeta životinje.

Nakon dostave potrebne dokumentacije u Upravu za veterinarstvo, zakonski rok za izdavanje rješenja o naknadi štete i visini naknade iznosi 60 dana, a isplata mora uslijediti najkasnije u roku od 90 dana od dana upućivanja životinje na klanje.

4. Postupak s ELG pozitivnim govedima

Procedura postupanja s ELG pozitivnim govedima zakonski je detaljno regulirana. Ovlašteni veterinar dužan je odmah po primitku pozitivnog nalaza pojavu bolesti prijaviti Upravi za veterinarstvo i nadležnom veterinarskom inspektoru, koji izdaje rješenje o propisanim mjerama koje je potrebno provesti na zaraženom gospodarstvu, kao i postupak s pozitivnim govedima i s cijelim stadom. Sva goveda s pozitivnim nalazom na ELG izdvajaju se i upućuju na klanje u roku ne duljem od 30 dana od dana potvrde bolesti.

U klaonici ovakva goveda se kolju pod točno propisanim veterinarskim nadzorom na liniji klanja, no iako virus ELG nije patogen za čovjeka i ne postoji nikakva mogućnost obolijevanja ljudi jedenjem mesa ili mlijeka, u slučaju da na trupovima budu uočene promjene, dijelovi trupa ili čitavi proglašavaju se neupotrebljivim i neškodljivo uklanjaju, ali ako na trupovima nema vidljivih promjene, meso ovih životinja proglašava se uvjetno valjanim, odnosno može se koristiti u preradi u mesne proizvode, jer meso ELG pozitivnih goveda u Hrvatskoj nije dopušteno stavljati u prodaju kao svježe meso.

II. SVINJOGOJSTVO

Valja nam opet ponoviti: svinjogojstvo je grana stočarstva s najvećom prigodom za razvoj u Vukovarsko-srijemskoj županiji, ali zbog učestalih problema s tržištem kako stočne hrane, tako i utovljenih svinja, te zbog drugih, koliko objektivnih toliko i subjektivnih razloga, ta prigoda je slabo korištena.

Opći trendovi pokazuju da samo veliki ili veliki broj malih proizvođača koji su uspješno organizirani gospodare tržištem. Tako imamo primjera da je na lokalnom tržištu tijekom većeg dijela godine nemoguće naći veći broj prasaca za tov, a cijena im je neprimjerenih 20 do 24 kune za 1 kg. Udruga svinjogojaca Vukovarsko-srijemske županije koja je naša najuspješnija stočarska udruga pokušava naći rješenja, ali ona još uvijek nisu uspješna za sve veće potrebe nacionalnoga tržišta.

Operativni program razvoja svinjogojske proizvodnje značajno sporije se realizira nego govedarski, a razloga tome je više. Prvi je svakako dug, zahtjevan i skup postupak, drugi su prostorno-planska ograničenja, a treći je taj da ponekad i postojeća zaduženja poljoprivrednoga gospodarstva onemogućavaju realizaciju programa, a četvrti je, ..., a peti je...

1. BROJ RASPLODNIH SVINJA

1.1. BROJ KRMAČA POD KONTROLOM PROIZVODNOSTI U RH 2007. - 2011. GODINA

Godina	broj krmača pod kontrolom			Ostale krmače	Sveukupno
	velike farme	OPG	ukupno		
2007.	23.647	3.164	26.807	148.249	175.000
2008.	18.814	3.150	21.964	116.036	138.000
2009.	22.608	3.710	26.318	106.311	132.600
2010.	23.068	3.605	26.673	109.327	136.000
2011.	24.025	2.561	26.586	80.414	107.000
promjene 2011/10	+957 +4 %	-1.044 -29 %	- 87 -0,3 %	- 28.913 - 26 %	- 29.000 - 21 %

Svinjogojstvu u Republici Hrvatskoj, tako i u Vukovarsko-srijemskoj županiji nosi veliki broj malih proizvodnih jedinica, sa niskom razinom proizvodnje, nezadovoljavajućim pasminskim sastavom, te posebice neugovorenom proizvodnjom. Broj grla raste ili pada sukladno stihiji na tržištu.

Nakon što je 2010. godine zaustavljen pad broja krmača pod kontrolom proizvodnosti prošle 2011. godine ponovno imamo pad za 21 %, i imamo u RH evidentirano svega 107.000 krmača pod kontrolom proizvodnosti. Najvažniji razlozi za dosadašnji pad broja krmača bili su stalno kolebanje cijena stočne hrane (uvjetovano uglavnom vremenskim nepogodama suše ili poplava), zatim pad cijena svinja i neorganiziranost tržište.

Brojnost uzgojno valjanih svinja je daleko ispod realnih mogućnosti i potreba nacionalnog gospodarstva.

Zbog dosta zahtjevnih postupaka provođenja uzgojno selekcijskoga rada u svinjogojstvu još uvijek se mali broj svinjogojaca odlučuje za ovaj uzgoj, a i oni koji to jesu nemaju značajniju brojnost matičnoga stada. No, kako je i potražnja za uzgojno vrijednim svinjama još uvijek mala, u pravilu potrebe lokalnoga tržišta zadovolje lokalni uzgajivači.

1.2. BROJ RASPLODNIH SVINJA PO PASMINAMA POD KONTROLOM PROIZVODNOSTI
U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI 2009. 2010. I 2011.

HPA/ farma	Uzgoj =		nerasti			nerastići			krmače			nazimice			prasad do stavljanja u tov		
	Pasmina	god	09.	10.	11.	09.	10.	11.	09.	10.	11.	09.	10.	11.	09.	10.	11.
HPA VSŽ	Veliki jorkšir		4	1	2	5	0	0	66	121	46	92	0	0	110	0	0
	Šved landras		2	0	0	0	0	0	75	51	28	113	0	0	210	0	0
	Nje.landras		3	2	2	0	0	0	80	71	39	42	0	0	180	0	0
	Durok		1	0	0	0	0	0	3	0	1	5	0	0	10	0	0
	Hypor		0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
	Pietren		3	12	13	0	0	0	3	0	1	0	0	0	56	0	0
	Crna slavonska		37	39	36	12	0	0	389	395	382	118	0	0	615	0	0
	Križanci		0	0	0	0	0	0	216	39	9	0	0	0	0	0	0
UKUPNO HPA			50	54	53	17	0	0	825	684	506	370	0	0	1188	0	0
Andrijaševci 1	PIC		0	0	0	0	0	0	660	1129	1083	0	74	345	0	6601	6539
Andrijaševci 2	PIC		0	0	0	0	0	0	1272	1263	1127	202	121	358	6881	6518	7735
Čeretinci	PIC		0	0	0	0	0	0	982	1329	1134	526	93	351	6981	7401	8098
PIK VK d.d.-BELJE D.D.			0	0	0	0	0	0	2914	3721	3344	728	288	1054	13862	20520	22372
VUPIK d.d. PJ Farma Ovčara			0	0	0	0	0	0	0	0	1840	0	0	295	0	0	12285
UKUPNO i PROMJENA u VSŽ 2011-2010.			50	54	53 - 2%	17	0	0	3739	4405	5.690 (+1.285 +30%)	1098	288	1.349 (+1.061 +368%)	15043	20520	34.657 (+14.137 + 70%)

Za razliku od statističkih podataka za RH, koji pokazuju pad, kako za broj krmača, tako i za broj rasplodnih svinja (nerasti, nerastići, nazimice i broj prasadi do stavljanja u tov), u VSŽ zahvaljujući uglavnom proizvodnji na velikim farmama, bilježimo rast u gotovo svim kategorijama svinja pod kontrolom proizvodnosti, pa tako imamo povećanje broja krmača za 30%, povećanje nazimica za čak 368 %, i povećanje broja prasadi do stavljanja u tov za čak 70 %, što mogu biti dobre pretpostavke za planiranje i poticanje budućeg razvoja svinjogojске proizvodnje na našoj županiji.

Iz gornje tablice vidimo da je od pasmina uzgojno valjanih krmača osim na velikim farmama, na prostoru naše županije najbrojnija Crna slavonska pasmina svinja koja usprkos svojim vrijednostima nikako ne smije biti najzastupljenija pasmina.

1.3. BROJ RASPLODNIH SVINJA POD KONTROLOM PROIZVODNOSTI –RH PO PASMINAMA ZA 2010. I 2011. I PROMJENE

Uzgoj =		nerasti		nerastići		krmače		nazimice		prasad do stavljanja u tov	
Pasmina	/god/ promj	2010. i promjene (10/09)	2011. i promjene (2011/10)	2010. i promjene (10/09)	2011. i promjene (2011/10)	2010. i promjene (10/09)	2011. i promjene (2011/10)	2010. i promjene (10/09)	2011. i promjene (2011/10)	2010. i promjene (10/09)	2011. i promjena (2011/10)
Veliki jorkšir		47 (-26)	40 (-7)	21 (-28)	3 (-18)	1.326 (+3)	983 (-343)	420 (-288)	276 (-144)	598 (-9.463)	0 (-598)
Šved. Landras		72 (-13)	50 (-22)	33 (-34)	8 (-25)	1.331 (-903)	785 (-546)	223 (-725)	156 (-67)	1.057 (-5.182)	1.011 (-46)
Njem. Landras		166 (+11)	133 (-33)	15 (-148)	5 (-10)	1.194 (-262)	779 (-415)	51 (-626)	34 (-17)	0 (-5.654)	-
Durok		13 (+4)	17 (+4)	0 (-7)	-	28 (0)	11 (-17)	0 (-26)	-	0 (-72)	-
Pietren		186 (+1)	125 (-61)	26 (-33)	7 (-19)	102 (-36)	129 (+27)	559 (+463)	7 (-552)	16.945 (+16.540)	0 (-16.945)
Crna slavonska		115 (+41)	109 (-6)	0 (-54)	-	856 (+214)	896 (+40)	0 (-328)	-	0 (-1.687)	-
Turopoljska		30 (+12)	30 (0)	-	-	127 (-11)	133 (+6)	0 (-83)	-	0 (-151)	-
Topigs		35 (-1)	43 (+8)	-	-	7.980 (-447)	6.898 (-1.082)	5.249 (+1.374)	3.838 (-1.411)	24.157 (-4.275)	30.139 (+5.992)
Seghers		15 (+5)	0 (-15)	-	-	116 (+41)	16 (-100)	1 (-82)	0 (-1)	-	-
PIC		-	-	-	-	9.172 (+2.710)	12.602 (+3.430)	2.595 (+6)	3.842 (+1.247)	54.147 (+17.784)	82.392 (+28.245)
Hypor		18 (+15)	7 (-11)	-	-	21 (-179)	51 (+30)	78 (-71)	0 (-78)	0 (-1.399)	-
Križanci		1 (+1)	18 (+17)	-	10 (+10)	4.420 (-775)	3.303 (-1.117)	944 (-770)	715 (-229)	22.719 (-38.991)	18.955 (-3.764)
UKUPNO RH Raspl. svinja		698 (+46)	572 (-126)	95 (-304)	33 (-62)	26.673 (+355)	26.596 (-77)	10.120 (-1.210)	8.868 (-1.252)	119.623 (-32.550)	132.497 (+12.874)

Gornja tablica prikazuje pasminski sastav krmača i ostalih rasplodnih svinja u nacionalnom uzgoju. Na velikim farmama najzastupljenije su pasmine švedski landras i veliki jorkšir te njihovi križanci, kao i hibridi Topigs i PIC, a na OPG-ima je nakon Crne slavonske pasmine svinja, najzastupljenija pasmina nakon velikog jorkšira, švedski i njemački landras.

1.4. BROJA RASPLODNIH SVINJA NA VELIKIM FARMAMA U VSŽ
ZA 2009., 2010. i 2011. I PROMJENE 2011.-2010.

Uzgoj		krmače			nazimice			Prasad do stavljanja u tov		
FARME	Godina/ pasmina	2009.	2010.	2011. 11/10	09.	2010.	2011. 11/10	2009.	2010.	2011. 11/10
Andrijaševci 1 - Belje dd	PIC	660	1129 +469	1083 - 46	0	74 +74	345 +271	0	6601 ++++	6539 - 62
Andrijaševci 2 - Belje dd	PIC	1272	1263 -9	1127 - 136	202	121 -81	358 + 237	6881	6518 -363	7735 +1217
Čeretinci - Belje d.d.	PIC	982	1329 -347	1134 -195	526	93 -433	351 +258	6981	7401 +420	8098 +697
UKUPNO PIK VK d.d. - BELJE d.d.		2.914	3.721 +807	3.344 -377	728	288 -440	1.054 +766	13862	20.520 +6.658	22.372 +1.852
VUPIK d.d. PJ Farma Ovčara		-	-	1.840	-	-	295	-	-	12.285
UKUPNO i PROMJENA 2011-10 velike farme u VSŽ		2.914	3.721 +807	5.184 +1.463 +40 %	728	288 -440	1.349 +1.061 +368 %	13862	20.520 +6.658	34.657 +14.137 +69%

1.5. BROJ RESPLODNI KRMAČA U RH PO PASMINAMA (FARME/OPG) za 2010. I
2011.

BROJ KRMAČA / RH							
Farma/OPG	na velikim farmama		na OPG		UKUPNO		
/ godina/ ----- Pasmina	2010. i promj. (10/09)	2011. i promjena (2011/10)	2010. i promj. (10/09)	2011. i promjena (2011/10)	2010. i promj. (10/09)	2011. i promjena (2011/10)	
Veliki jorkšir	960 (-38)	768 (-192)	366 (+41)	215 (-151)	1.326 (+3)	983 (-343)	
Švedski landras	830 (-748)	543 (-287)	501 (-155)	242 (-301)	1.331 (-903)	785 (-546)	
Njemački landras	219 (-144)	188 (-31)	975 (-118)	591 (-384)	1.194 (-262)	779 (-415)	
Durok	- (0)	- (0)	28 (0)	11 (-17)	28 (0)	11 (-17)	
Pietren	29 (-19)	26 (-3)	73 (-17)	103 (+30)	102 (-36)	129 (+27)	
Crna slavonska	- (0)	- (0)	856 (+214)	896 (+40)	856 (+214)	896 (+40)	
Turopoljska	- (0)	- (0)	127 (-11)	133 (+6)	127 (-11)	133 (+6)	
h i b r i d i	Hypor	7.845 (-465)	6.874 (-971)	135 (+18)	24 (-111)	7.980 (-447)	6.898 (-1.082)
	Topigs	116 (+41)	16 (-100)	- (0)	- (0)	116 (+41)	16 (-100)
	Seghers	9.152 (+2.690)	12.602 (+3.450)	20 (+20)	0 (-20)	9.172 (+2.710)	12.602 (+3.430)
	PIC	11 (-96)	47 (+36)	10 (-83)	4 (-6)	21 (-179)	51 (+30)
Križanci	3.906 (-761)	2.961 (-945)	514 (-14)	342 (-172)	4.420 (-775)	3.303 (-1.117)	
Ukupno = i promj. 11-10	23.068 (+460)	24.025 (+957)	3.605 (-105)	2.561 (-1.044)	26.673 (+355)	26.596 (-77)	

1.6. BROJ UMATIČENIH NERASTOVA PO PASMINAMA, RH U 2010., 2011. GODINI I PROMJENE 2011/2010.

pasmine	broj nerastova /RH							
	velike farme		OPG		centri za UO		UKUPNO	
	2010. (2010./09.)	2011. (2011./10.)	2010. (2010./09.)	2011. (2011./10.)	2010. (2010./09.)	2011. (2011./10.)	2010. (2010./09.)	2011. (2011./10.)
Veliki jorkšir	20 (-11)	19 (-1)	27 (-15)	21 (-6)	20 (-11)	15 (-5)	67 (-49)	55 (-12)
Švedski landras	31 (-8)	23 (-8)	41 (-5)	27 (-14)	18 (+1)	12 (-6)	90 (-12)	62 (-28)
Njemački landras	6 (-23)	10 (+4)	160 (+34)	123 (-37)	40 (-7)	29 (-11)	206 (+4)	162 (-44)
Pietren	78 (-11)	30 (-48)	108 (+12)	95 (-13)	35 (-7)	1 (-34)	221 (-6)	126 (-95)
Durok	2 (-1)	7 (+5)	11 (+5)	10 (-1)	1 (-3)	23 (+22)	14 (+1)	40 (+26)
Crna slavonska	-	-	115 (+41)	109 (-6)	-	-	115 (+41)	109 (-6)
Turopoljska	-	-	30 (+12)	30 (0)	-	-	30 (+12)	30 (0)
Križanci i hibridi	69 (+16)	68 (-1)	-	-	122 (-3)	93 (-29)	191 (-13)	161 (-30)
UKUPNO nerastova u RH	206 (-38)	157 (-49)	492 (+84)	415 (-77)	236 (-30)	173 (-63)	934 (+16)	745 (-189)

I nadale umjetno osjemenjavanje postaje pravilo na sve većem broju poljoprivrednih gospodarstava, jer se sa daleko manjim brojem vrhunskih nerasta umjetnim osjemenjavanjem postižu bolji rezultati.

1.7. BROJ UZGAJIVAČA I PROSJEČAN BROJ MATIČNIH KRMAČA PO UZGAJIVAČU na OPG u VSŽ i RH

BROJ UZGAJIVAČA I PROSJEČAN BROJ KRMAČA PO UZGAJIVAČU										
Broj krmača	do 5		od 6 do 9		od 10 do 19		20 i više		UKUPNO	
Godina	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
VSŽ i RH	(2010/09.)	(2011/10)	(2010/09.)	(2011/10)	(2010/09.)	(2011/10)	(2010/09.)	(2011/10)	(2010/09.)	(2011/10)
Broj uzgajivača krmača u VSŽ	19= (+2)	20 (+1)	9 (-4)	10 (+1)	13 (-11)	10 (-3)	12 (-4)	8 (-4)	53 (-17)	48 (-5)
udio u % u VSŽ	36 %	42%	17 %	21%	24,5 %	21%	22,5 %	17%	100 %	
Broj uzgajivača krmača u RH	89 (+13)	100 (+11)	48 (-7)	34 (-14)	63 (-16)	39 (-24)	53 (-16)	38 (-15)	253 (-26)	211 (-42)
Udio =% u RH	35 %	47,39	19 %	16,11	25 %	18,48	21 %	18,01	100 %	

1.8. BROJ UVEZENIH UZGOJNO VALJANIH SVINJA U RH U 2009. I 2010. godini

PASMINA	uzgoj	NERASTOVI		NAZIMICE		UKUPNO	
	godina	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Veliki jorkšir		4	13 +9	110	35 -75	114	48 -66
Švedski landras		-	2 +2	-	-	-	2 +2
Njemački landras		7	4 -3	-	-	7	4 -3
D. landras		-	5 +5	-	20 +20	-	25 +25
Pietren		16	16 0	-	-	16	16 0
Durok		1	8 +7	-	-	1	8 +7
Topigs		10	20 +10	-	39 +39	10	59 +49
PIC		30	20 -10	120	80 -40	150	100 -50
Pen ar lan		10	0 -10	250	-	260	0 -260
Hypor		18	0 -18	70	-	88	0 -88
Križanci		-	-	-	419	-	419
UKUPNO u RH UVEZENIH SVINJA		96	88 - 8 ili - 8,3 %	550	593 +43 ili +7,8%	646	681 +35 ili +5,4%

U gornjoj tablici primjećujemo porast uvoza nerastova Veliki jorkšir, Durok i Topigs, ali ukupno uvozenih nerastova u 2011. je za 8 % manji nego uvoz u 2010., dok je kod uvoza nazimica zabilježen porast uvoza Njemačkog landrasa i Topigsa, ali i velik porast uvoza križanaca, tako da je uvoz nazimica ukupno povećan za 8%, što je ukupno povećanje uvoza nerastova i nazimica za 5,4%.

1.9 BROJ NERASTOVA I KRMAČA CRNE SLAVONSKE PASMINE SVINJA 2009. 2010. i 2011. U RH

ORGANIZACIJA	NERASTOVI			KRMAČE		
	2009.	2010.	2011.	2009.	2010.	2011.
HPA Vinkovci	37	39	36	382	395	382
HPA Požega	6	15	11	39	71	47
HPA Donji Miholjac	15	23	29	90	163	256
HPA Darda	-	-	1	3	11	13
HPA Slavonski Brod	7	17	15	66	76	54
HPA Sisak	7	17	14	40	69	76
HPA Karlovac	1	2	2	18	46	46
HPA Virovitica	-	-	-	-	20	14
HPA Varaždin	-	2	0	-	4	4
HPA Koprivnica	-	-	-	-	-	1
HPA Križevci	-	-	1	-	1	3
UKUPNO u RH nerastova i krmača crne slavon. svinje	74	115	109 - 6 ili -5%	642	856	896 +40 ili +5%

Primjećujemo pad broja nerastova za 5 %, ali i porast broja krmača Crne slavonske svinje za 5 %. No, kako ni u 2010. niti u 2011. godini nije evidentiran broj grla podmlatka tako da nemamo podatke za uspoređivanje broja nazimica i nerastića.

2. ZAKLANE SVINJE NA OPG-ima VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Broj zaklanih svinja u VSŽ na OPG-ima	
godina	broj svinja
2000.	154.068
2001.	143.894
2002.	150.205
2003.	182.494.
2004.	154.952
2005.	124.450
2006.	127.759
2007.	139.417
2008.	105.595
2009.	85.111
2010.	96.169
2011.	89.360
2011./2010.	- 6.809

Podatci o broju zaklanih svinja na OPG-ima s prostora naše Županije prikupljeni su iz izvješća o pojavnosti trihineloze, dakle iz izvješća o broju pregledanih uzoraka zaklanih svinja za vlastite potrebe, te možemo ustvrditi da su pouzdani.

Broj zaklanih svinja u 2010. pokazao je lagani rast u odnosu na 2009., a 2011. ponovio se pad.

Valja i ovdje ponoviti, da vremena koja živimo, kada sve veći broj ljudi kupuje svježe meso (i svinjske polovice) u trgovačkim lancima ili izravno od klaonica, neminovno će utjecati na stalno smanjenje broja svinja zaklanih na OPG-u. Na to će utjecati i sve zahtjevnije odredbe o uvjetima i postupcima klanja.

3. POJAVNOST TRIHINELOZE SVINJA NA PODRUČJU VSŽ U 2011.

U 2011. godini ukupno je pregledano 89.360 uzoraka svinja zaklanih za fizičke osobe, odnosno zaklanih za osobne potrebe. Od toga broja bilo je pozitivno samo 5 uzoraka u 4 zaražena dvorišta, što je za 13 svinja manje nego 2010. kada smo imali 18 zaraženih uzoraka u 13 zaraženih dvorišta.

Postotak invadiranih u odnosu na pregledane iznosio je 0,01 %. Ove godine otkrivene su i 2 divlje svinje pozitivne na trihinelu. Ove godine na području Vukovarsko-srijemske županije pozitivno na trihinelu otkriveno je 7 uzorak svinja, i u odnosu na 89.360 pregledanih uzoraka postotak invadiranih iznosio je 0,01 %. Tijekom 2011. nije bilo slučajeva zaraze ljudi trihinelom.

Zahvaljujući poduzetim aktivnostima u proteklom razdoblju od strane županije, javnozdravstvene i veterinarske struke, inspekcijских službi i obaveznom pregledu svih zaklanih grla, te neškodljivom uklanjanju konfiskata zaraženih životinja koje već niz godina organizira i sufinancira Vukovarsko-srijemska županija pojava ove bolesti u značajnom je padu.

Tijekom 2011. godine nije bilo aktivnosti otkupa svih živih svinja iz dvorišta u kojima je utvrđena barem jedna trihinelozna svinja jer su vlasnici u dogovoru sa veterinarskom inspekcijском službom sami proveli potrebne radnje.

Kada usporedimo rezultate suzbijanja trihineloze unazad zadnjih desetak godine možemo zaključiti da se broj zaraženih svinja (zaklanih svinja i pregledanih uzoraka) stalno smanjuje što je svakako rezultat provedbe gore navedenih aktivnosti. Danas trihinelozna nije niti javnozdravstveni niti gospodarski problem. Učinit ćemo sve da to ni ne bude!

3.1. TROŠKOVI SUZBIJANJA TRIHINELOZE (PLAĆENI IZ PRORAČUNA VSŽ)

ukupno kuna po godinama	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	UKUPNO 2007.- 2011.
	200.000,00	200.000,00	110.385,26	38.130,00	1.250,00	549.765,26

3.2. POJAVNOST TRIHINELOZE SVINJA U VSŽ, RAZDOBLJE 2000. - 2011.

godina	broj pregledanih uzoraka	broj pozitivnih uzoraka	postotak invadiranih svinja	oboljele osobe, broj i naselja	
				broj	naselje
2000.	154.068	1.751	1,14	11	Bapska
2001.	143.894	531	0,37	7	Komletinci, Strošinci, Tovarnik
2002.	150.305	340	0,23	11	Vinkovci, Borovo Naselje
2003.	182.494	314	0,17	9	Bršadin, Marinci, N. Jankovci
2004.	154.952	217	0,14	18	Županja, Soljani, Vera
2005.	124.450	95	0,08	0	-
2006.	127.759	64	0,05	0	-
2007.	139.417	74	0,05	16	Štitar
2008.	105.595	47	0,045	0	-
2009.	85.111	30	0,035	13	Vinkovci (Semeljci, OBŽ)
2010.	96.169	21	0,022	4	Gunja (izvor zaraze BiH)
2011.	89.360	7	0,01	0	-
2011/10	-6.809	-14	-50%	-	-

3.3. POJAVNOST TRIHINELOZNIH SVINJA PO NASELJIMA VSŽ 2008. – 2011.

red. broj	naselje	2008.		2009.		2010.		2011.	
		broj zaraž.	težina kg.	broj zaraž.	težina kg.	broj zaraž.	težina kg.	broj zaraž.	težina kg.
1.	Bobota	12	2.435	5	1.083	3	640	2	240
2.	Otok	2	270	4	1.100	1	210	0	0
3.	Vinkovci	3	380	3	726	0	0	0	0
4.	Komletinci	0	0	6	1.500	0	0	0	0
5.	Bršadin	2	520	0	0	4	526	1	180
6.	Štitar	3	560	0	0	2	530	1	250
7.	Prkovci	3	976	1	280	0	0	0	0
8.	Gradište	0	0	3	240	0	0	0	0
9.	Ilok	3	0	0	0	0	0	0	0
10.	Vukovar	2	280	0	0	1	120	0	0
11.	Ludvinci	0	0	2	312	1	300	0	0
12.	Županja	1	300	0	0	2	360	0	0
13.	Bošnjaci	1	120	0	0	1	280	1	364
14.	Tovarnik	0	0	0	0	2	320	0	0
15.	Pačetin	0	0	2	345	0	0	0	0
16.	Ostrovo	1	250	1	320	0	0	0	0
17.	Antinska Mlaka	2	210	0	0	0	0	0	0
18.	Marinci	2	400	0	0	0	0	0	0
19.	Andrijaševci	2	420	0	0	0	0	0	0
20.	Opatovac	1	300	0	0	1	100	0	0
21.	Ivankovo	0	0	1	120	0	0	0	0
22.	Markušica	1	280	0	0	0	0	0	0
23.	Trpinja	1	0	0	0	0	0	0	0
24.	Borovo	0	0	1	250	0	0	0	0
25.	Babina Greda	1	280	0	0	0	0	0	0
26.	Lovas	1	146	0	0	0	0	0	0
27.	Bapska	0	0	1	120	0	0	0	0
28.	Šarengrad	1	300	0	0	0	0	0	0
29.	Slakovci	0	0	0	0	1	180	0	0
30.	Lipovac	1	300	0	0	0	0	1 divlja	30
31.	Čelije	1	150	0	0	0	0	0	0
32.	Đurići	0	0	0	0	1	245	0	0
33.	Mohovo	0	0	0	0	1	150	0	0
34.	Berak	0	0	0	0	0	0	1 divlja	100
	UKUPNO:	47	9.757	30	6.496	21	3.961	7	1.164

Gore navedeni podatci odnose se na pregledana grla kod klanja na OPG i ubijene dvije divlje svinje

III KONJOGOJSTVO

Uzgoj kopitara u Republici Hrvatskoj još uvijek je relativno mali u odnosu na druge europske države sa razvijenim konjogojstvom, ali unatoč globalnoj ekonomskoj krizi, uzgoj konja kontinuirano se povećava. U 2011. godini registrirano je 5.408 aktivnih vlasnika kopitara (4.216 vlasnika konja i 1.192 vlasnika magaraca), od čega je 609 novih vlasnika kopitara. Pozitivni su trendovi i u povećanju broja kopitara, ukupno su registrirana 22.869 kopitara, (+3 zebre i 2 mule), što je 5% više u odnosu na prethodnu godinu, a vodeće županije po broju kopitara su i dalje Sisačko-moslavačka županija sa uzgojem hladnokrvnih konja i Zagrebačka županija sa Gradom Zagrebom kao središtem uzgoja športskih konja.

1. BROJ AKTIVNI UZGAJATELJA KOPITARA, (KONJA I MAGARACA) 2009.-2010.-2011. GODINE I PROMJENE 2011/2010

red. br.	županija	BROJNOST SVIH AKTIVNIH UZGAJATELJA KOPITARA (uzgajivača konja i magaraca)								
		2009. Ukupni broj uzgajatelja kopitara	2010. Ukupni broj uzgajatelja kopitara	2011. Ukupni broj uzgajatelja kopitara (pr. 2011/10)	2009. broj uzgajatelj konja	2010. broj uzgajatelja konja	2011. broj uzgajatelja konja (pr. 2011/10)	2009. broj uzgajatelja magaraca	2010. broj uzgajatelja magaraca	2011. broj uzgajatelja magaraca (pr. 2011/10)
1.	Bjelovarsko-bilogorska	296	259	344 (+85)	281	241	329 (+88)	15	18	15 (-3)
2.	Brodsko-posavska	262	251	315 (+64)	254	241	304 (+63)	8	10	11 (-1)
3.	Dubrovačko-neretvanska	99	91	109 (+18)	37	28	28 (0)	62	63	81 (+18)
4.	Istarska	316	239	305 (+66)	251	173	211 (+38)	65	66	94 (+28)
5.	Karlovačka	62	55	84 (+29)	59	51	80 (+29)	3	4	4 (0)
6.	Koprivničko-križevačka	193	163	201 (+38)	191	159	197 (+38)	2	4	4 (0)
7.	Krapinsko-zagorska	235	206	253 (+47)	232	203	251 (+48)	3	3	2 (-1)
8.	Ličko-senjska	65	65	72 (+7)	52	51	59 (+8)	13	14	13 (-1)
9.	Međimurska	115	89	92 (+3)	113	87	91 (+4)	2	2	1 (-1)
10.	Osječko-baranjska	399	384	448 (+64)	397	380	444 (+64)	2	4	4 (0)
11.	Požeško-slavonska	110	104	114 (+10)	103	95	105 (+10)	7	9	9 (0)
12.	Primorsko-goranska	112	91	106 (+15)	90	69	84 (+15)	22	22	22 (0)
13.	Sisačko-moslavačka	470	517	546 (+29)	456	502	538 (+36)	14	15	8 (-7)
14.	Splitsko-dalmatinska	484	435	615 (+180)	194	144	153 (+9)	290	291	462 (+177)
15.	Šibensko-kninska	162	161	269 (+108)	13	11	17 (+6)	149	150	252 (+102)
16.	Varaždinska	175	125	151 (+26)	175	124	150 (+26)	-	1	1 (0)
17.	Virovitičko-podravsko	178	152	184 (+32)	171	143	176 (+33)	7	9	8 (-1)
18.	Vukovarsko-srijemska	293	303	356 (+53)	283	293	346 (+53)	10	10	10 (0)
19.	Zadarska	106	105	181 (+76)	16	14	17 (+3)	90	91	164 (+73)
20.	Grad Zagreb i Zagrebačka	701	567	663 (+96)	681	546	636 (+90)	20	21	27 (+6)
	UKUPNO UZGAJATELJA	4.833 + neaktivni 1.824	4.362 + neaktivni 1.858	5.408(+1046) +neakt. 2.249	4.049	3.555	4.216 (+661) +16%	784	807	1.192 (+ 385) + 48%

2. BROJNOST NOVIH UZGAJIVAČA KONJA U RH, PO ŽUPANIJAMA

r. br.	županija	novi u 2009.		novi u 2010.		novi u 2011.		ukupno novi u tri godine	
		broj uzg.	udio %	broj uzg.	udio %	broj uzg.	udio %	broj uzg.	udio %
1.	Bjelovarsko-bilogor.	48	6,3	52	8,8	57	9,4	157	7,8
2.	Brodsko-posavska	44	5,8	39	6,6	45	7,4	128	6,3
3.	Dubrovačk-neretvanska	20	2,6	6	1,01	2	0,3	28	1,4
4.	Istarska	39	5,1	36	6,1	47	7,7	122	6,1
5.	Karlovačka	11	1,4	6	1,01	36	5,9	53	2,6
6.	Koprivničko-križev.	28	3,7	28	4,7	32	5,3	88	4,4
7.	Krapinsko-zagorska	22	2,9	30	5,1	18	2,9	70	3,5
8.	Ličko-senjska	13	1,7	16	2,7	12	1,9	41	2,0
9.	Međimurska	11	1,4	10	1,7	5	0,8	26	1,3
10.	Osječko-baranjska	74	9,7	55	9,3	54	8,9	183	9,1
11.	Požeško-slavonska	30	3,9	24	4,1	14	2,3	68	3,4
12.	Primorsko-goranska	17	2,2	11	1,9	22	3,6	50	2,5
13.	Sisačko-moslavačka	55	7,2	54	9,1	64	10,5	173	8,6
14.	Splitsko-dalmatinska	116	15,2	10	1,7	17	2,8	143	7,1
15.	Šibensko-kninska	23	3,0	9	1,5	7	1,1	39	1,9
16.	Varaždinska	18	2,4	17	2,9	21	3,4	56	2,8
17.	Virovitičko-podravska	32	4,2	42	7,1	25	4,1	99	4,9
18.	Vukovarsko-srijemska	68	8,9	57	9,6	39	6,4	164	8,1
19.	Zadarska	14	1,8	9	1,5	8	1,3	31	1,5
20.	Zagrebačka i Grad Zg	79	10,4	81	13,7	84	13,8	244	12,1
novi vlasnici		763	100%	592	100%	609	100%	2017	100%

Na prostoru naše županije lipicanac je dominantna pasmina u uzgoju.

Uloga konja značajno je izmijenjena u odnosu na nedavnu prošlost, pa se danas konji uglavnom koriste u športske, rekreacijske, terapijske i turističke aktivnosti, a u našoj županija najčešće i najbrojnije u manifestacijama tradicijske kulture.

Prema podacima Središnjeg registra kopitara u Republici Hrvatskoj vidljivo je sljedeće:

1. u svim županijama raste broj novih uzgajivača i vlasnika konja,
2. najveći broj aktivnih uzgajivača i vlasnika konja nalazi se na prostoru Grada Zagreba i Zagrebačke županije, a VSŽ je na petom mjestu sa 356 uzgajivača što čini udio od 7 % ud ukupnog broja uzgajivača kopitara u RH
3. U Vukovarsko srijemskoj županiji broj kopitara pod selekcijom povećao se za 53 grla, ali treba naglasiti i to da imamo i 39 novih uzgajatelja,
4. primjetna je tendencija rasta ukupnog broja konja pod selekcijom (broj je uvećan se za 735 grla, odnosno za 4 %)

3. PREGLED BROJNOG STANJA KONJA POD SELEKCIJSKIM OBUHVATOM PREMA SKUPINAMA

Konvencionalna skupina; 6.989; 35%

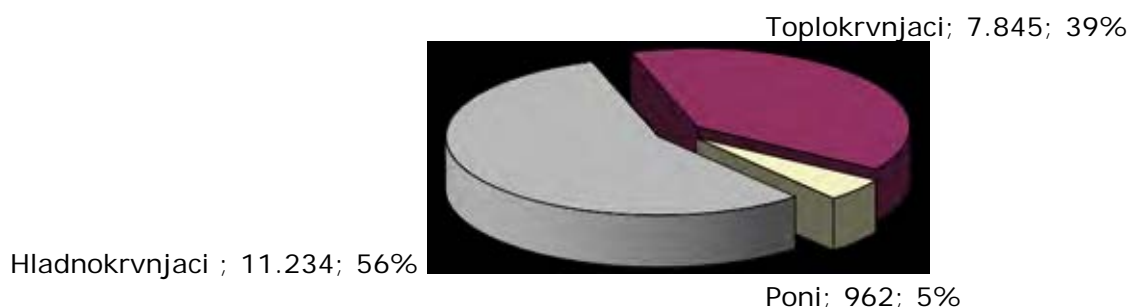

Izvorna i zaštićena skupina; 13.052; 65%

4. PREGLED BROJNOG STANJA KONJA POD SELEKCIJSKIM OBUHVATOM PREMA SKUPINAMA KROZ GODINE U RH

godina	hladnokrvnjaci	toplokrvnjaci	poni	Ukupno konja
2000.	2.477	1.665	-	4.142
2001.	2.535	1.693	-	4.228
2002.	2.952	2.049	-	5.001
2003.	5.250	2.070	187	7.507
2004.	6.067	2.910	344	9.321
2005.	6.278	3.591	450	10.319
2006.	7.566	3.954	463	11.983
2007.	8.487 (66%)	3.956 (31%)	495 (3%)	12.938
2008.	9.761 (62%)	5.508 (35%)	527 (3%)	15.796
2009.	10.590 (61%)	6.253 (36%)	647 (3%)	17.490
2010.	11.307 (59%)	7.191 (37%)	808 (4%)	19.306
2011.	11.234 (56%)	7.845 (39%)	962 (5%)	20.041
RH 2011/2010	-73 ili - 0,7 %	+654 ili + 9 %	+154 ili + 19 %	+735 ili + 4 %

5. OMJER BROJA KONJA U 2011. PREMA SKUPINAMA:

Kada promatramo petogodišnji period 2007. - 2011. godina primjećujemo:

1. broj uzgojno valjanih grla smanjio se u 2011. u odnosu na prošlu godinu za 0,97 %, pa imamo 87,82 % uzgojno valjanih, a 12,18 % uzgojno nevaljanih grla konja, tj. onih koja nisu uzgojena prema niti jednom uzgojnom programu
2. ukupno gledajući prema skupinama najveći udio čini skupina izvornih i zaštićenih pasmina konja (13.052 grla ili 65 %) i značajno je veća od konvencionalne skupine (6.989 grla ili 35 %) i ovi podaci nam ponovno govore da uzgajivači i dalje na jednakoj razini poštuju uzgojne programe.
3. u 2010. godini smo imali evidentiran porast broja novorođene ždrebadi, ali u 2011. imamo pad broja novorođene ždrebadi za 347 grla u odnosu na broj ždrebadi u 2010., iako je uzgoj bogatiji za 3.192 nova ždrebeta, a najveći udio čine hladnokrvnjaci (2620 grla ili 82%). Zašto?

6. UDIO NOVOROĐENE ŽDREBADI U 2011. PREMA SKUPINI

Hladnokrvnjak ; 2620; 82%

Toplokrvnjak; 537; 17%
Poni; 35; 1%

Izvorne i zaštićene skupine; 2.839; 89%

Konvencionalne skupine; 353; 11%

7. BROJ NOVOROĐENIH KOPITARA (ŽDREBADI I PULADI) u RH

Godina	Broj novorođene ždrebadi	Poni %	Toplokrvnjaci %	Hladnokrvnjaci %	Broj novorođene puladi	Broj novorođenih kopitara
2008.	2.966	2%	16%	82%	229	3.195
2009.	3.468	1%	15%	84%	213	3.681
2010.	3.539	22= 1%	510=14%	3007=85%	204	3.743
2011.	3.192	35=1%	537=17%	2620=82%	165	3.357+1 mula
Promjene 2011-2010	-347 (-10%)	+13 (+60%)	+27 (+5%)	-387 (-13%)	-39 (-19%)	-386 (-10%)

Uzgojno valjano je 3.109 grla ili 97 % ždrebadi svih pasmina, bez valjanog porijekla je 83 grla 3%.

8. PREGLED BROJNOG STANJA KOPITARA POD SELEKCIJSKIM OBUHVATOM PO ŽUPANIJAMA u RH u 2009.-2010-2011 i PROMJENA 2011/2010.

red broj	županija	broj konja 2009.	broj konja 2010.	broj konja 2011.	broj mag. 2009.	broj mag. 2010.	broj mag. 2011.	ukupno kopitara 2009.	ukupno kopitara 2010.	ukupno kopitara 2011.
1.	Zagreb i Zagrebačka	2532	2694	2651 (-43)	70	73	79 (+6)	2602	2767	2703 (-64)
2.	Krapinsko-zagorska	669	730	661 (-69)	7	7	5 (-2)	676	737	666 (-71)
3.	Sisačko-moslavačka	4701	4681	5042 (+361)	45	49	45 (-4)	4746	4730	5087 (+357)
4.	Karlovačka	182	181	224 (+43)	24	31	21 (-10)	206	212	245 (+33)
5.	Varaždinska	376	425	467 (+42)	-	2	3 (+1)	376	427	470 (+43)
6.	Koprivničko-križevačka	556	694	694 (0)	21	21	19 (-2)	577	715	713 (-2)
7.	Bjelovarsko-bilogorska	957	1143	1135 (-8)	76	84	64 (-20)	1033	1227	1199 (-28)
8.	Primorsko-goranska	1494	1598	1515 (-83)	68	76	74 (-2)	1562	1674	2250 (-85)
9.	Ličko-senjska	345	411	465 (+54)	41	44	58 (+14)	386	455	523 (+68)
10.	Virovitičko-podravski	513	645	651 (+6)	28	35	36 (+1)	541	680	687 (+7)
11.	Požeško-slavonska	292	381	410 (+29)	25	32	29 (-3)	317	413	439 (+26)
12.	Brodsko-posavska	1009	1160	1364 (+204)	46	60	60 (0)	1055	1220	1424 (+204)
13.	Zadarska	54	265	205 (-60)	357	383	461 (+78)	411	648	666 (+18)
14.	Osječko-baranjska	1414	1565	1609 (+44)	9	10	9 (-1)	1423	1575	1618 (+43)
15.	Šibensko-kninska	43	52	68 (+16)	298	348	409 (+61)	341	400	477 (+77)
16.	Vukovarsko-srijemska	709	871	985 (+114)	37	38	30 (-8)	746	909	1015 (+106)
17.	Splitsko-dalmatinska	532	587	599 (+12)	520	567	730 (+163)	1052	1154	1329 (+175)
18.	Istarska	773	826	848 (+22)	376	397	435 (+38)	1149	1223	1283 (+60)
19.	Dubrovačko-neretvanska	116	131	130 (-1)	194	222	258 (+36)	310	353	388 (+35)
20.	Međimurska	223	266	318 (+52)	7	7	3 (-4)	230	273	321 (+48)
UKUPNO RH		17490	19306	20041 (+735)	2249	2486	2828 (+342)	19739	21792	22869 (+1077)

Najveći broj registriranih konja nalazi se u Sisačko-moslavačkoj županiji 5.042 konja, što je 25 % uzgoja od ukupnog uzgoja konja u RH, a najveći broj registriranih magaraca je u Splitsko-dalmatinskoj županiji je 730 grla, što je 26 % uzgoja od ukupnog uzgoja magaraca u RH i treba napomenuti da u RH imamo evidentirano 3 zebre i 2 mule.

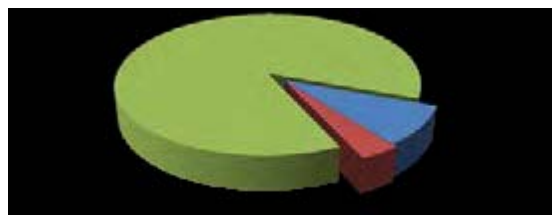
**9. BROJNO STANJE KOPITARA PO PASMINAMA I UZGOJNIM TIPOVIMA
I BROJ NJIHOVIH UZGAJATELJA NA PODRUČJU VSŽ**

Godine / pasmine	Broj grla 2009.	Broj grla 2010.	Broj grla 2011.	Promj. broj grla 2011-2010	Broj uzgajatelja 2009.	Broj uzgajatelja 2010.	Broj uzgajatelja 2011. (promjena 2011/2010)
PASMINE							
Arapski.punokrvnjak	1	1	1	-	1	1	1
Arapski konj	20	19	20	+1	1	3	2 (-1)
Araber	6	6	6	-	3	3	5 (+2)
Engl. punokrvnjak	7	6	7	+1	3	3	3
Haflinger	6	5	7	+2	2	3	3
Šagija-arap	-	-	2	+2	-	-	1 (+1)
Hrv.hladnokrvnjak	7	10	16	+6	4	7	7
Hrvatski posavac	-	15	18	+3	-	9	9
Hrvatski kasač	2	1	1	-	2	1	1
Lipicanac	282	331	398	+65	98	116	153 (+37)
Lipicanac B knjiga	49	54	56	+2	30	37	37
Nonius	-	2	4	+2	-	1	2 (+1)
Poni	75	81	89	+8	13	28	32 (+4)
Trakener	2	5	8	+3	1	1	2 (+1)
UKUPNO 14 PASMINA	457 grla	536 grla	633 grla	+97 grla	uzgajatelja 158	uzgajatelja 213	uzgajatelja 258 (+45)
UZGOJNI TIPOVI							
Hrvatski jahaći konj	6	5	6	+1	1	2	3 (+1)
Hrv. športski konj	9	18	19	+1	5	11	10 (-1)
Hrv. toplokrvnjak	25	21	23	+2	19	15	17 (+2)
UKUPNO 3 UZGOJNA TIP	40 grla	44 grla	48 grla	+4 grla	uzgajatelja 25	uzgajatelja 28	uzgajatelja 30 (+2)
OSTALI							
Križanci i nepoznato porijeklo	45	51	51	-	25	29	30 (+1)
Toplokrvnjaci	167	239	253	+14	74	138	142 (+4)
UKUPNO OSTALI	212 grla	290 grla	304 grla	+14 grla	uzgajatelja 99	uzgajatelja 167	uzgajatelja 172 (+5)
SVEUKUPNO KONJA I UZGAJATELJA U VSŽ							
SVEUKUPNO BROJ KONJA I BROJ NJIHOVI UZGAJATELJI U VSŽ	709 grla	870 grla	985 grla konja	+115 grla	uzgajatelja 282	uzgajatelja 408	uzgajatelja konja 460 *346aktivna (+52)
UKUPNO MAGARACA I UZGAJATELJI U VSŽ							
UKUPNO BROJ MAGARACA I BROJ NJIHOVI UZGAJATELJI U VSŽ	37 grla	38 grla	30 grla magaraca	-8 grla	uzgajatelja 10	uzgajatelja 10	uzgajatelja magaraca 10 * svi aktivni
SVEUKUPNO KOPITARI I UZGAJATELJI U VSŽ							
SVEUKUPNO BROJ KOPITARA I BROJ NJIHOVIH UZGAJATELJA U VSŽ	746 grla	908 grla	1.015 grla kopitara	+107 grla	uzgajatelja 292	uzgajatelja 418	uzgajatelja kopitara 470 *356 aktivna (+52)

U našoj županiji lipicanac je još uvijek dominantna pasmina i uzgaja se ukupno 454 grla Lipicanske pasmine konja (A i B knjiga), što je 46% od ukupnog broja konja svih pasmina u našoj županiji, a kada promatramo uzgoj Lipicanca u Hrvatskoj onda je to 26 % od ukupnog uzgoja Lipicanaca, no kada promatramo samo zemaljski uzgoj Lipicanca, a to je uzgoj bez državnih Ergela Đakovo i Lipik onda je postotak uzgoja Lipicanca u našoj županiji 30 % od ukupnog zemaljskog uzgoja.

10. OMJER BROJNOG STANJA LIPICANACA PREMA UZGOJIMA:

Zemaljski uzgoj RH; 1.534 grla; 87%

Državna ergela lipicanaca
- Đakovo; 155 grla; 9%

Državna ergela lipicanaca
- Lipik; 65 grla; 4%

10. OMJER RASPLODNIH GRLA (pastuha i kobile) U CJELOKUPNOJ POPULACIJI KONJA U HRVATSKOJ

Kobile; 9.953; 88%

Pastusi; 1.379; 12%

Željeni omjer pastuha i kobile je 1 : 25-30, iako i tu postoje varijacije ovisno o veličini populacije, zastupljenosti linija i rodova, odnosno genetskoj povezanosti živućih grla, ali i o geografskoj zastupljenosti pastuha što ovisi od pasmine pa čak i od tehnologije uzgoja, a trenutno je najpovoljniji u skupini hladnokrvnjaka, a najnepovoljniji u skupini toplokrvnjaka.

11. BROJ GRLA LIPICANSKE PASMINE U RH PREMA KATEGORIJI

Pastusi -	174
Kastrati -	38
Kobile -	691
Muška omad -	407
Ženska omad -	233
Muška ždrebad -	106
<u>Ženska ždrebad -</u>	<u>105</u>
UKUPNO	1.754 grla Lipicanske pasmine u Hrvatskoj

12. BROJNO STANJE LIPICANACA U DRŽAVNOJ ERGELI LIPICANACA – ĐAKOVO

Pastusi	68
Kobile	49
Muška omad	12
Ženska omad	16
Muška ždrebad	4
<u>Ženska ždrebad</u>	<u>6</u>

UKUPNO 155 grla Lipicanske pasmine u Državnoj ergeli Lipicanaca Đakovo

13. BROJNO STANJE LIPICANACA U DRŽAVNOJ ERGELI - LIPIK

Pastusi	6
Kobile	24
Muška omad	8
Ženska omad	14
Muška ždrebad	5
<u>Ženska ždrebad</u>	<u>8</u>

UKUPNO 65 grla Lipicanske pasmine u Državnoj ergeli Lipik

14. PRIVATNE ERGELA LIPICANACA U HRVATSKOJ SU:

1. Ergela lipicanaca OPG Jazbec –vl. Ivan Jazbec, Ivanovac
2. Ergela Medvidović – vl. Antun Medvidović, Sikirevci
3. Ergela Olanović – vl. Ivica Olanović, Poljanci - Oprisavci
4. Ergela Lipicanaca Tomašić – vl. Josip Tomašić, Nova Kapela
5. Ergela Lipicanaca Šarec – vl. Mijo Šarec, Glavničica, Sesevetski kraljevac
6. Ergela Dorić – vl. Antun Dorić, Svilaj
7. Ergela Pegasus – vl. Ljiljana Nakić-Petrina, Šibenik
8. Ergela Janković –vl. Vjekoslav Janković, Vrbanja
9. Ergela lipicanske i arapske pasmine konja Drobnjak – vl. Nikola Drobnjak, Vinkovci

IV. OVČARSTVO

1. PROVEDBA UZGOJNOG PROGRAMA

Od oko 630.000 rasplodnih ovaca koliko ih se uzgaja u Republici Hrvatskoj, uzgojno selekcijski rad se provodi na 46.531 grlu što je samo 7,4 % ukupne populacije ovaca

U 2011. povećan je broja uzgajivača za 37 % i povećan je broja ovaca za 4 %.

U VSŽ također bilježimo u 2011. godini povećanje broja uzgajivača za 40 % i povećanja broja ovaca za 10 %, što je dobar pokazatelj.

2. BROJ UZGAJATELJA I RASPLODNIH GRILA OVACA OD 2008.- 2011.

	broj uzg. 2008	broj uzg. 2009	broj uzg. 2010	broj uzg. 2011	Promj 2011/ 2010	broj grla 2008	broj grla 2009	broj grla 2010	broj grla 2011	Promj 2010/ 2009
VSŽ	293	263	243	341	+98 + 40 %	18.590	16.083	15.458	16.930	+ 1472 + 10 %
Ukupno RH	11241	10766	10382	14263	+ 3881 +37 %	585441	543247	531981	551088	+19107 + 4%

Tijekom 2011. godine u Republici Hrvatskoj uzgojno selekcijski rad provodio se u populaciji od 46.531 uzgojno valjanih ovaca, kod 524 uzgajivača i 16 pasmina. Tijekom 2011. godine prema „Programu uzgoja ovaca u Republici Hrvatskoj“, izrađen je uzgojni program za udruge, članice Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza i njihova registracija kao uzgojnih udruženja.

Glede usmjeravanja ovčarske proizvodnje nužno je uspostaviti ekonomsko isplative veličine stada, na kojima će obiteljska poljoprivredna gospodarstva ostvarivati svoje prihode, te genetski unaprijediti postojeću genetiku s plemenitim pasminama.

3. BROJ UZGOJNO VALJANIH OVACA OD 2004. DO 2011. U VSŽ I RH

	Broj uzgojno valjanih ovaca kroz godine								Promjene 2011-10.
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
VSŽ	1.309	3.696	3.908	4.321	4.682	3.220	2.337	2.507	+170 +7,3 %
Ukupno RH	30.250	30.807	31.409	34.014	43.190	48.500	47.726	46.531	-1.195 -2,5%

Na prostoru naše županije nakon rasta broja uzgojno valjanih grla ovaca do 2008. godine, već 2009. je evidentiran pad od 31 %, kao i 2010. kada je ponovno evidentiran pad od 27 %, što je bilo zabrinjavajuće uzevši u obzir i ukupan pad broja uzgojno valjanih ovaca na prostoru VSŽ od 50 %, kada gledamo promjenu 2010. - 2008. godina, no prošle godine zaustavljen je trend pada i ponovno dolazi do povećanja broja uzgojno valjanih ovaca u VSŽ za 170 grla, odnosno za 7,3 %. Kao jedan od razloga ovog smanjenja treba uzeti u obzir i sveopću krizu i smanjenja kupovne moći pojedinaca te opredjeljenja za jeftiniju vrstu mesa ili promjenu načina ishrane.

Na prostoru RH je do 2009 godine primjetan rast broja uzgojno valjanih grla, no 2010. i 2011. imamo zabilježen pad za 2,5%, što je manje za oko 2.000 grla uzgojno valjanih ovaca.

Iako u županiji uzgajamo samo 3,2 % ovaca u odnosu na nacionalnu razinu, a u

udjelu uzgojno valjanih ovaca u VSŽ u odnosu na RH taj postotak iznosi i 3 puta više ili točnije 10,8 %, možemo ustvrditi da su ipak naši ovčari u smislu uzgojno selekcijskih mjera u odnosu na ukupnu populaciju uzgajivača odgovorniji.

4. ODNOS BROJA UZGOJNO VALJANIH GRILA IZMEĐU IZVORNIH I INOZEMNIH PASMINA U RH

	Broj uzgojno valjani grla u % kroz godine								Promjene 2011./10.
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	
izvorne pasmine %	39,27	43,69	53,96	53,99	55,58	54,99	57,2	60,5	+3,3
inozemne pasmine %	60,73	56,31	46,04	46,01	44,72	45,01	42,8	39,5	-3,3

Do prošle godine primjetan je trend stalnoga rasta udjela izvornih pasmina u ukupnom broju ovaca u RH. Znak je to da je dobro prihvaćena politika poticaja kojom izvorne pasmine ostvaruju znatno veći poticaj po grlu, a i trendovi u afirmiranju seoskoga prostora i svih njegovih posebnosti daju doprinos sve većem udjelu izvornih pasmina u ukupnom ovčarstvu RH.

U priobalnim županijama u pasminskom sastavu dominiraju različite izvorne pasmine ovaca (dalmatinska pramenka, creska ovca, krčka ovca, paška ovca, lička pramenka,...), dok u kontinentalnom dijelu RH prevladavaju ovce inozemnih pasmina, a među njima je najzastupljenija njemačka merino ovca (Wintenberg), ali i izvorna i zaštićena pasmina ovaca Cigaja.

5. BROJ UZGAJIVAČA CIGAJE U RH I ODNOS PREMA UKUPNOM BROJU UZGAJIVAČA UPISANIH U UPISNIK UZGOJNO VALJANIH OVACA (SVE UZGOJNE PASMINE) OD 2004.-2011.

	Broj uzgajivača Cigaje u RH kroz godine								Promjene 2011-10
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
broj uzg. u RH	11	18	14	15	15	19	17	22	+5
uzg. svih pasmina	338	309	310	349	470	560	566	524	-42

6. BROJ GRLE CIGAJA - IZVORNA PASMINA U VSŽ I RH

Pasmna CIGAJA	ovce	šilježice	ovnovi	ukupno
2008 u VSŽ	1.440	782	36	2.258
2009. u VSŽ	988	180	15	1.183
2010. u VSŽ	589	74	11	674
2011. u VSŽ	586	182	8	776
Promjena 2011./2010.	-3	+108	-3	+102 ili 15 %
RH 2008.	1.937	856	56	2.849
RH 2009.	1.430	325	30	1.785
RH 2010.	1.041	179	25	1.245
RH 2011.	1.135	255	26	1.416
Promjena 2011./2010.	+94	+76	+1	+117 ili 14 %

Prošle 2011. zaustavljen je drastičan trend pada broja ovaca ove pasmine, tj. imamo ukupno povećanje za 15 %, iako je na prostoru VSŽ, pa tako i u cijeloj RH, do 2010, godine evidentiran pad broja grla izvorne pasmine cigaja i to:

a) 2009. – 2008. u RH manje za 1.064 grla ili za 37 %, a u VSŽ manje za 1.075 grla ili 48 %.

b) 2010. – 2009. u RH manje za 540 grla ili za 30%, a u VSŽ manje za 509 grla ili 43 % što je bio alarmantan pad broja grla ove zaštićene izvorne pasmine ovaca. No, kada promatramo period 2010. - 2008. tada je evidentan još negativniji trend promjene, tj. u RH pad za čak 56 %, a u VSŽ evidentirano je zabrinjavajućih 70% manje grla ove izvorne pasmine ovaca

Cigaja kao izvorna i zaštićena pasmina ovaca u našoj županiji je najbrojnija po uzgoju umatičenih grla u odnosu na druge županije, pa se pad uzgoja u našoj županiji direktno odražava na ukupan broj grla ove pasmine na prostoru cijele RH. Treba težiti ne samo njenom očuvanju, nego i unapređenju uzgoja i pronalasku i očuvanju sve zahtjevnijega tržišta za kvalitetnim stočarskim proizvodima.

Značaj cigaje kao izvorne i zaštićene pasmine je tim veći s obzirom da je zauzimala treće, a sada nažalost tek četvrto mjesto po brojnosti u RH, te da su njenom uzgoju bitne prednosti raspoložive površine i dostatnost hrane. Kako poljoprivreda sve češće dobiva ulogu očuvanja bioraznolikosti i okoliša, te seoskoga prostora u ukupnosti, za očekivati je porast interesa i uzgajivača izvornih i zaštićenih pasmina i nacionalnoga zakonodavstva.

7. PASMINSKI SASTAV UZGOJNO VALJANIH OVACA U VSŽ

Pasmina	VSŽ/godina	Broj ovaca	Broj šilježica	Broj ovnova	UKUPNO GRILA
CIGAJA -izvorna i zaštićena pasmina ovaca	2008.	1.440	782	36	2.258
	2009.	988	180	15	1.183
	2010	589	74	11	674
	2011.	586	182	8	776
	Promjena 2011/10	-3	+108	-3	+102 (+15 %)
MERINOLANDSCHAFT	2008.	1.233	507	28	1.768
	2009.	1.193	345	12	1.550
	2010	971	118	15	1.104
	2011	875	293	11	1.179
	Promjene 2011-10	-96	+175	-4	+75 (+7 %)
SUFFOLK	2008.	140	58	2	200
	2009.	156	36	2	194
	2010	144	25	4	173
	2011	118	51	2	171
	Projmene 2011./10.	-26	+26	-2	-2 (-1 %)
ROMANOVSKA	2008.	57	16	3	76
	2009.	88	38	4	130
	2010.	171	42	5	218
	2011	51	24	1	76
	Promjene 2011./10.	-120	-18	-4	-142 (-65 %)
SOLČAVSKO- JEZERSKA	2008.	268	86	4	358
	2009.	116	41	6	163

SOLČAVKO- JEZERSKA	2010.	129	35	4	168
	2011	206	95	4	305
	Promjene 2011-10	+77	+60	0	+137 (+82 %)
UKUPNO -VSŽ Sve pasmine uzgojno valjanih ovaca	2008.	3.154	1.454	74	4.682
	2009.	2.541	640	39	3.220
	2010.	2.004	294	39	2.337
	2011	1.836	645	26	2.507
	PROMJENE 2011./2010.	-168 -8,4 %	+351 +119 %	-13 -33 %	+170 (+7,3 %)

Za razliku od stanja broja ovaca u 2010. godini, kada je na prostoru naše županije evidentiran primjetan pad broja uzgojno valjanih ovaca u svim pasminama, osim u pasmini Romanovska, i stagnacija pada za Solčavsko-jezersku pasminu, u 2011. godini ukupno je evidentirano povećanje za 170 grla, odnosno povećanje broja uzgojno valjanih ovaca za 7,3 % u odnosu na ukupan broj uzgojno valjanih ovaca u VSŽ, ali uzevši smanjenje od 1.462 grla u 2009. godini, što je bilo 31 %, danas imamo podatak da je u odnosu na 2008. godinu broj grla smanjen za 2.175 grla ovaca, odnosno 46,5 % ovaca manje u VSŽ u protekle tri godine, što je zabrinjavajuća situacija u ovčarskoj proizvodnji naše županije.

8. PASMINSKI SASTAV UZGOJNO VALJANIH OVACA U REPUBLICI HRVATSKOJ (UZIMAJUĆI U OBZIR SAMO PASMINE UZGOJNO VALJANIH OVACA ZASTUPLJENE U NAŠOJ ŽUPANIJI)

Pasmina/ RH	godina	Broj ovaca	Broj šilježica	Broj ovnova	UKUPNO GRILA
CIGAJA - RH -izvorna i zaštićena pasmina ovaca	2008.	1.937	856	56	2.849
	2009.	1.430	325	30	1.785
	2010.	1.041	179	25	1.245
	2011.	1.135	255	26	1.416
	Promjene 2011-10	+94	+76	+1	+171 ili +14 %
MERINOLANDSCHAFT	2008.	4.846	1.674	144	6.664
	2009.	4.518	1.314	127	5.959
	2010.	4.419	1.207	142	5.768
	2011	3.367	1.089	94	4.550
	Promjene 2011-10	-1.052	-118	-48	-1.218 ili -21%
SUFFOLK	2008.	254	121	11	386
	2009.	156	36	2	194
	2010.	311	66	16	393
	2011	337	106	20	463
	Promjene 2011-10	+26	+40	+6	+70 ili +18 %
ROMANOVSKA	2008.	1.718	646	58	2.422
	2009.	3.076	1.250	69	4.395
	2010.	2.663	954	88	3.705
	2011	3.007	548	74	3.629
	Promjene 2011-10	+344	-406	-14	-76 ili -2 %

SOLČAVSKO- JEZERSKA	2008.	2.492	984	99	3.575
	2009.	3.130	1.216	107	4.453
	2010.	3.054	736	98	3.954
	2011	2.812	397	79	3.288
	Promjene 2011-10	-242	-339	-19	-666 ili -17 %
UKUPNO - RH Sve pasmine uzgojno valjanih ovaca	2008.	33.097	8.822	1.271	43.190
	2009.	38.344	8.859	1.297	48.500
	2010.	37.677	8.624	1.359	47.726
	2011	38.205	7.008	1.318	46.531
	PROMJENE 2011-2010	+528 +1,4 %	-1.616 -19 %	-41 -3 %	-1195 ili -2,5 %

Iz gornje tablice vidljivo je da je u RH već drugu godinu zaredom evidentirano smanjenje ukupnog broja uzgojno valjanih ovaca za 2,5 % odnosno manje 1.195 grla u odnosu na 2010.godinu.

Tijekom 2011. godine imamo pad broja uzgojno valjanih grla ovaca u pasminama sa najvećim brojem grla, a to su: Merinolandschschft, smanjenje za 21 %, zatim Solčavsko-jezerska za 17 % i Romanovska koja nakon prošlogodišnjeg pada broja grla za 16 %, opet imam smanjenje za 2 %.

Neznatno povećanje nakon dvogodišnjeg drastičnog smanjenja, evidentirano je u pasmini Cigaja i to za 14 % odnosno povećanje za 171 grlo. Već drugu godinu zaredom imamo povećanje broja grla i u pasmini Suffolk i to za 18 %.

Konačan podatak broja uzgojno valjanih ovaca u RH ponovno je negativan za ukupno 1.175 grla odnosno za 2,5 % od ukupnog broja uzgojno valjanih grla ovaca u RH, ali u odnosu na 2008. godinu ipak ostaje povećanje od 8 % više grla uzgojno valjanih ovaca u odnosu na 2008. godinu.

9. USPOREDBA UKUPNOG BROJA UZGOJNO VALJANIH OVACA U VSŽ U ODNOSU NA UZGOJ ISTIH U RH

sve pasmine	godina	broj ovaca	broj šilježica	broj ovnova	ukupno grla
UKUPNO -VSŽ Sve pasmine uzgojno valjanih ovaca u VSŽ	2008.	3.154	1.454	74	4.682
	2009.	2.541	640	39	3.220
	2010.	2.004	294	39	2.337
	2011	1.836	645	26	2.507
	PROMJENE 2011/10	-168 -8 %	+351 +119 %	-13 -33 %	+170 +7 %
UKUPNO - RH Sve pasmine uzgojno valjanih ovaca u RH	2008.	33.097	8.822	1.271	43.190
	2009.	38.344	8.859	1.297	48.500
	2010.	37.677	8.624	1.359	47.726
	2011	38.205	7.008	1.318	46.531
	PROMJENE 2011-10	+528 +1,4 %	-1.616 -19 %	-41 -3 %	-1.195 (-2,5 %)

Nakon dvogodišnjeg pada broja uzgojno valjanih ovaca na prostoru naše županije u prošloj 2011. evidentirano je povećanje za 7, ali na prostoru RH ponovno je evidentiran blagi pad od 2,5 % uzgojno valjanih ovaca, ali se za 0,5 povećao udio uzgoja ovaca u VSŽ u odnosu na broj evidentiranih uzgojno valjanih ovaca u RH.

10. BROJ UZGOJNO VALJANIH GRILA HRVATSKIH IZVORNIH PASMINA OVACA U RH

godina / /pasmina	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	promj. 11./10.	promj. %
Rapska ovca	719	796	751	1.181	1.106	717	536	-181	-25%
Dalmatinska pramenka	139	2.836	3.615	8.135	9.569	9.304	9.315	+11	+0,1%
Lička pramenka	4.705	4.982	5.114	5.651	6.195	7.208	7.744	+536	+7%
Dubrovačka ruda	285	307	396	491	584	661	712	+51	+8%
Istarska ovca	2.261	2.261	2.068	2.261	2.142	2.175	2.314	+139	+6%
Cigaja	3.092	2.562	3.001	2.849	1.785	1.245	1.416	+171	+14%
Creska ovca	559	747	868	896	969	1.064	912	-152	-14%
Krčka ovca	-	-	81	152	68	95	159	+64	+67%
Paška ovca	1.695	2.443	2.474	2.390	4.253	4.106	5.041	+935	+23%
UKUPNO	13.455	16.934	18.368	24.006	26.671	26.575	28.149	+1.574	+6 %

U gornjoj tablici prikazano je kretanje broja uzgojno valjanih grla hrvatskih izvornih pasmina ovaca.

Iz tablice se daje iščitati da su posebno ugrožene pasmine Cigaja što je već prethodno objašnjeno.

Ponovno evidentiran pad broja grla Rapske ovce, gdje kontinuirani bilježimo pad broja još od 2008. godine, a samo u 2010 imali smo smanjenje za 35 % u odnosu na 2009., dok je u 2011. evidentiran pad broja za još 25 %, što je u zadnje dvije godine ukupno smanjenje broja ovaca ove pasmine sa 1.106 na 536 grla, odnosno ukupno smanjenje je za 570 grla ili smanjenje za 51,5 % u zadnje dvije godine.

Već drugu godinu zaredom bilježimo porast uzgoja Krčke ovce i to 40 % u 2010. i povećanje od 67 % u 2011. što je ukupno povećanje za 91 grlo odnosno povećanje za 134 % u zadnje dvije godine.

11. RJEŠAVANJE PROBLEMA VUNE TJ. OVČJEG OSTRIŽENOGA RUNA

Na potrebu da se vuna vrednuje kao koristan proizvod naših ovčara moglo se čuti kako se godišnje u Hrvatskoj proizvede više od 1.000 tona vune, ali isto tako da se svega oko 600 tona organizirano prikupi, dok ostatak nažalost, završi u kontejnerima za otpad, po ogradama i putovima na kojima pasu ovce, po suhozidima, oko staja i drugim mjestima, čime vuna umjesto vrijednog proizvoda postaje otpad i onečišćivač okoliša.

Uzgajatelji ovaca u cijeloj Hrvatskoj preko svojih Udruga i Saveza svakodnevno ukazuju na ovaj sve veći problem i traže pomoć šire zajednice, kako bi se ponovno organizirao otkup vune ili njeno zbrinjavanje na prihvatljiv način jer najmanje 1.000 tona vune postaje ekološki incidentno, što daje lošu sliku o samim ovčarima, ali i o našoj zemlji kao turističkoj destinaciji.

Više otkuplivača je prepoznalo problem zbrinjavanja sirove ovčje vune na primjeren način, osmislili su projekt otkupa ove sirovine u skladu s postojećim napatkom EU o zaštiti okoliša, sa mogućnošću korištenja sredstava iz europskih fondova i još kvalitetnijim organiziranjem otkupa vune u narednom periodu.

Plan za prvu godinu i početak prikupljanja ovčje vune bio bi da se uz financijsku potporu županija, gradova i općina te uz dobru volju udruga

uzgajatelja ovaca prikupi što veća količina sirove ovčje vune, koja bi se zatim prodala na domaćem ili stranom tržištu ili pak, za neupotrebljiv dio sirovine koja je komercijalno neupotrebljiva, organiziralo zbrinjavanje na primjeren način.

Budući da je ovaj program ponajprije od ekološke važnosti, iako ne smijemo zanemariti i onu ekonomsku, problem organiziranog otkupa vune danas se polako ali uspješno rješava

12. POPIS UZGAJIVAČA OVACA U VSŽ UPISANIH U UPISNIK UZGAJIVAČA UZGOJNO VALJANIH OVACA PO PASMINAMA

Red broj	Pasmina	Uzgajatelj	Adresa
1.	Cigaja	Jovan Božić	Grobljanska 16, 32227 Borovo
2.		Milan Božić	B. Radičevića 10, 32227 Borovo
3.		Božidar Lazić	Gojčanska 21, 32224 Trpinja
4.		Petar Božić	Velika 19, 32224 Trpinja
5.	Merinolandschaf	Stjepan Živković	B. Jelačića 87, 32274 Štitar
6.		Josip Jurić	A.Starčevića 8, 32253 Komletinci
7.		Žarko Crnogorac	J. Popović15, 32222 Pačetin
8.		Đuro Mesir	Reljkovićeve 92, 32245 Donje Novo Selo
9.		Antun Šokčević	P. Preradovića 114, 32242 Slakovci
10.		Katica Zovkić	V. Nazora, 64, 32270 Županja
11.		Katica Balić	Z.Frankopana 35, 32248 Ilača
12.	Solčavsko-jezerska	P. O. Asić	A. Stepinca 10, 32235 Bapska
13.		Antun Trbljanić	V.Nazora 37. 32252 Otok
14.		Danijel Knez	Slavija 25, 32100 Vinkovci
15.	Suffolk	Antun Lešić	S. Grubera 42, 32270 Županja
16.	Romanovska	Marin Mecanović	I. Meštovića 24, 32221 Cerić

V.

K O Z A R S T V O

PROVEDBA UZGOJNOG PROGRAMA

U Republici Hrvatskoj uzgaja se oko 65.000 rasplodnih koza, ali je preko upisnika obuhvaćeno 52.093 grla kod 2.594 uzgajivača (upisana su stada sa najmanje 10 koza).

U 2011. godini bilježimo povećanje broja uzgajivača za 96 % i povećanja broja koza za + 5 %.

U VSŽ također bilježimo u 2011. godini povećanje broja uzgajivača za čak 200 % i povećanja broja koza za + 29 %, što je dobar pokazatelj. Vjerujemo da je povećanje broja uzgajivača koza pokazatelj odgovornijega podnošenja zahtjeva za poticaje.

1. BROJ UZGAJATELJA I RASPLODNIH GRILA KOZA OD 2008.DO 2011. I PROMJENA

	broj uzg. 2008	broj uzg. 2009	broj uzg. 2010	broj uzg. 2011	promj 2011/ 2010	broj grla 2008	broj grla 2009	broj grla 2010	broj grla 2011	promj 2010/ 2009
VSŽ	39	35	27	81	+54 200%	893	754	602	779	+177 +29%
RH	1513	1361	1326	2594	+1268 +96%	54210	51013	49565	52093	+2528 +5 %

Uzgojno selekcijski radom obuhvaćeno je 9.560 uzgojno valjanih koza, kod 154 uzgajivača i 6 pasmina što je svega 20 % u odnosu na prijavljena stada, a to je samo 15 % u odnosu na ukupnu populaciju koza u RH.

U 2011. nastavlja se kroz provođenje „Programa gojidbenog stvaranja koza u Republici Hrvatskoj“, odnosno nastavlja se projekt uvođenja procjene uzgojne vrijednosti (BLUP metodom) za svojstva mliječnosti u kozarstvu RH koje je započeto 2008.

2. BROJ UZGOJNO VALJANIH KOZA od 2004. - 2011. u VSŽ I RH

	godina								Promjene 2011-10
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	
VSŽ	422	419	96	54	61	48	30	21	- 9 ili -30 %
RH	13.332	13.076	10.975	10.575	11.828	11.731	11.286	9.560	- 1726 ili -15 %

U našoj županiji, ali i u RH, kontinuirano već tri godine zaredom evidentirano je smanjenje broja uzgojno valjanih koza, (glavni uzrok je što zbog male količine kozjeg mlijeka nema organiziranog otkupa, ali niti obiteljskih mini-sirana).

**3. BROJ UZGAJIVAČA UZGOJNO VALJANIH KOZA DO 2004. DO 2011.
U VSŽ I RH**

	godina								Promjene 2011-2010
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	
VSŽ	9	8	2	1	2	2	2	1	-1 = -50 %
RH	279	258	204	185	190	198	196	154	-42 = -21 %

U Vukovarsko-srijemskoj županiji od 30-ak uzgajivača samo se jedan bavi uzgojno selekcijskim radom u kozarstvu, ali i u RH također je evidentiran pad broja uzgajatelja za 21%. No, ipak valja napomenuti da nikako nije zadovoljavajuće da manje od 15 % od ukupnog broja kozara, provodi sustavne uzgojne mjere, te ovome tek treba utvrditi uzroke i raditi na njihovom otklanjanju.

4. PASMINSKI SASTAV UZGOJNO VALJANIH KOZA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI I RH 2008/2011

Pasmina	VSŽ/RH	Broj koza	Broj jarica	Broj jarčeva	Ukupno
Francuska alpina	VSŽ 2008.	18	9	1	28
	VSŽ 2009.	11	3	1	15
	VSŽ 2010.	7	3	1	11
	2011.	0	0	0	0
	2011./2010.	-7	-3	-1	-11 ili
	RH 2008.	7.163	2.085	296	9.544
	RH 2009.	6.952	1.911	253	9.116
	RH 2010..	6.875	1.758	260	8.893
	2011.	5.821	1.536	233	7.590
	2011./2010.	-1.054	-222	-27	-1303 ili -15%
Burska koza	VSŽ 2008.	22	10	1	33
	VSŽ 2009.	20	11	2	33
	VSŽ 2010..	14	5	1	20
	2011.	14	6	1	21
	2011./2010.	0	+1	0	+1 ili +5%
	RH 2008.	247	103	18	368
	RH 2009.	311	141	25	477
	RH 2010..	301	86	24	411
	2011.	322	90	18	430
	2011./2010.	+21	+4	-6	+19, ili +4,6%
Ostale pasmine uzgojno valjanih koza koje nisu zastupljene u VSŽ su:					
Sanska koza		703	223	37	963
- sveukupno grla koza u RH 2008. i 2009.		776	269	42	1.087
u RH 2010.		875	252	38	1.165
2011.		610	163	26	799
RH 2011./2010.		-265	-89	-12	-366, ili -31 %
Njemačka šarena plemenita		268	73	17	358

- sveukupno grla koza u RH 2008.i 2009.	227	38	16	281
u RH 2010.	188	36	13	237
2011.	110	30	5	145
Promjene RH 2011/2010	-78	-6	-8	-92 ili -39%
Hrvatska šarena koza - sveukupno grla koza u RH 2008. i 2009.	435	62	20	517
u RH 2010.	590	79	26	695
2011.	416	71	23	510
Promjene RH 2011./2010.	394	97	30	521
	-22	+26	+7	+11 ili +2 %
Hrvatska bijela koza - sveukupno grla koza u RH-2008. i 2009.	66	10	2	78
u RH 2010.	62	11	2	75
2011.	57	10	3	70
Promjene RH 2011./2010.	58	13	4	75
	+1	+3	+1	+5 ili +7%
Sveukupno u RH 2008. svih uzgojno valjanih koza	8.882	2.556	390	11.828
Sveukupno u RH 2009. Svih uzgojno valjanih koza	8.918	2.449	364	11.731
Sveukupno u RH 2010. Svih uzgojno valjanih koza	8.712	2.213	361	11.286
Sveukupno u RH 2011. Svih uzgojno valjanih koza	7.315	1.929	316	9.560
Promjene u RH 2011/2010. svih grla uzgojno valjanih pasmina koza u RH	-1.397 ili -16 %	- 284 ili - 13 %	- 45 ili - 12,5 %	- 1.726 ili - 15,3 %

U VSŽ nažalost više nema evidentirano niti jedno grlo koza francuske alpine, a broj Burskih koza zanemarivo se povećao za samo jedno grlo.

Kada promatramo pasminski sastav koza u RH, i dalje je nepromijenjen postotak koza pasmine alpina (80 % od ukupne populacije koza u RH), a od ukupnog broja od 7.590 grla, kontrola mliječnosti provodi se za 5.821 grlo koza od čega se u Međimurskoj i Varaždinskoj županiji, nalazi 6.431 alpina koza što je 85 % od ukupnog broja alpina koza u RH.

5. ODNOS VELIČINA STADA UZGOJNO VALJANIH KOZA U RH, 2005./2010.

Veličina stada	godina							Promjene 2010./09.
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	
udio stada do 50 grla koza, u %	76,58	75,87	68,11	61,58	62,12	58,16	49,35	- 9 %
udio stada s više od 50 grla koza, u %	23,42	24,13	31,89	38,42	37,88	41,84	50,65	+9 %

Iz tablice je vidljivo da u zadnje četiri godine kontinuirano raste udio stada koza u kojima se uzgaja više od 50 grla, pa tako po prvi puta imamo situaciju da je udio stada većih od 50 grla prešao postotak od 50% ukupnog broja stada, što je samo još jedna od potvrda povećanja broja grla po jednom gospodarstvu, kada govorimo o uzgojno valjanoj populaciji koza.

VII.

PERADARSTVO

Peradarska proizvodnja je u Republici Hrvatskoj industrijski organizirana i ona je jedna od rijetkih proizvodnji koja je samodostatna. Peradarsku proizvodnju čini posebnom mogućnost brzog obrta u poslovanju, koja u konačnici daje najjeftiniju vrstu mesa.

Peradarska proizvodnja u Vukovarsko-srijemskoj županiji imala je svoje uspone i padove, a sadašnje stanje ne zadovoljava potrebe tržišta i statistički pokazatelji nam govore da je došlo do ukupnog smanjenja peradi u proizvodnji, kako konzumnih jaja tako i peradi u tovu.

1. PROIZVOĐAČI KONZUMNIH JAJA I KAPACITET PROIZVODNJE U VSŽ

red. broj	ime i prezime	adresa	broj koka nesilica (kjunova)
1.	Petričević d.o.o.	Stari Mikanovci	50.000
2.	PO Lučić	Gunja	8.000
3.	SINAPIS	Vinkovci	3.000
4.	DELMINIUM	Stari Mikanovci	2.000
5.	Obrt Močić	Županja	2.500
6.	TO Izvor	Vinkovci	1.500
Ukupno na prostoru VSŽ			67.000

2. PROIZVOĐAČI 18-TJEDNIH PILENKI

red. broj	ime i prezime	adresa	broj koka nesilica (kjunova)
1.	Petričević d.o.o.	Stari Mikanovci	50.000
2.	PO Lučić	Gunja	8.000
3.	Obrt Močić	Županja	2.500
Ukupno na prostoru VSŽ			60.500

Tri gore navedena proizvođača proizvode pilenke za svoje potrebe, a ostali proizvođači nabavljaju pilenke izvan naše županije.

3. PROIZVOĐAČI U 2011. U VSŽ, PODATCI VETERINARSKJE INSPEKCIJE:

I. Proizvodnja lake linije (konzumne nesilice - *Layers*), mala gospodarstva do 10.000 jedinki

1. 3HR0002 O.G. Močić, Dobovo 17 Županja,
2. 3HR0003 Izvor (Ivan Parat), Blace 18 Rokovci ,
3. 3HR0026 Peradarnik Gunja, Tunje Pejića 51 Gunja,
4. 3HR0043 PG Katica Barković, Vijeće Europe 108 Vukovar
5. 3HR0053 Obrt za proizvodnju jaja, Vladimira Gortana 108 b Vinkovci,
6. 3HR0077 Sinapis alba d.o.o., Josipa Kozarca 122 a Vinkovci,
7. 3HR0102 Delminium d.o.o., Đakovačka 50 Stari Mikanovci,
8. 3HR0136 T.O. Jovo Školjić, Patkovićeve 109 Bobota,

II. Proizvodnja lake linije (konzumne nesilice - *Layers*), velike farme s više od 10.000 jedinki

1. 3HR0005 Petričević d.o.o, Stari Mikanovci,

III. Proizvodnja (roditelji) teške linije (*Broiler Breeding flocks*)

1. Vuković Mirko, K-ARGUS, Braće Radića 114 Babina Greda,
2. Stanko Marinković, Matije Gupca 6 Slakovci,

4. 1. UZGOJ ZAŠTIĆENE IZVORNE PASMINE KOKOŠI HRVATICE (CRVENA) U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI I (CRVENA, CRNA, JAREBIČASTA I CRNO-ZLATNA) U RH

Uzgoj u VSŽ i RH			Udio VSŽ u RH		
UZGOJ	Kokoši	Pijetlovi		Kokoši	Pijetlovi
VSŽ 2008.	231	21	Udio VSŽ u RH 2008.	64 %	60 %
VSŽ 2009.	230	23	Udio VSŽ u RH 2009.	59 %	57,5 %
VSŽ 2010.	59	6	Udio VSŽ u RH 2010.	11 %	10 %
VSŽ 2011.	59	6	Udio VSŽ u RH 2011.	6 %	6%
VSŽ 2011./10.	0	0	Promjene 2011./10.	- 5 %	- 4 %
RH 2008.	361	35			
RH 2009.	389	40			
RH 2010.	532	59			
RH 2011.	949	103			
RH 2011./10.	+417 ili +78%	+44 ili +75%			

U 2010. broj umatičenih kokoši Hrvatica na našoj županiji bio je smanjen za 74 % u odnosu na 2009., ali prošle godine uzgoj se nije smanjivao, niti povećavao dok se istovremeno u RH povećao za 78 %. Vezano za navedene činjenice bilježimo znatan pad udjela VSŽ u ukupnom uzgoju kokoši Hrvatice u RH, a on je nakon 2008. kada je udjel bio 64 %, pao na samo 5%.

Raduje nas činjenica da se ukupan broj kokoši Hrvatice povećava i da se stvaraju nova jata koja i tako proširuje i povećava uzgoj naše jedine zaštićene pasmine kokoši.

Iako je u VSŽ u prošloj godini ostao isti broj kljunova isti je ostao i broj jaja kao i broj pilića, ali se smanjio udio u uzgoju pilića u odnosu na uzgoj u RH gdje je razmjerno povećanju broja kljunova rastao i broj jaja i broj pilića u 2011.

4. 2. UKUPAN BROJ JAJA I BROJ PILIĆA PO TIPU KOKOŠI

	Tip kokoši Hrvatice	Broj jaja		Broj pilenki	
		snesenih	nasadenih	izvaljenih	odgojenih
VSŽ	Crveno-2009	17.203	9.946	6.993	6.769
	2010.	1.993	1.983	1.638	1.587
	2011.	1.993	1.983	1.638	1.587
	2011./10.	0	0	0	0
Ukupno u RH 2009		45.683	24.538	18.498	17.178
Ukupno u RH 2010		50.840	14.427	11.361	10.854
Ukupno u RH 2011		66.453	18.851	16.865	16.005
Promjena 2011/10		+ 15.613 + 31 %	+4.424 + 31 %	+ 5.504 + 48 %	+ 5.151 + 47 %
Udio VSŽ u RH u uzgoju pilića u 2009.		65 %	69 %	65 %	70 %
Udio VSŽ u RH u uzgoju pilića u 2010.		4 %	14 %	14 %	15 %
Udio VSŽ u RH u uzgoju pilića u 2011.		3 %	10,5 %	10 %	10 %
Promjena 2011/10		- 1 %	- 3,5 %	- 4 %	- 5 %

VIII.

PČELARSTVO

Pčelarski savez VSŽ sastoji se od sedam udruga koje aktivno sudjeluju u radu saveza. Savez sudjeluje u svim zbivanjima vezanim za pčelarstvo, te koordinira radom udruga i radi na promidžbi pčelarstva. Od aktivnosti PS VSŽ izdvojili bismo: Međunarodni sajam pčelarstva u Vinkovcima i Županijsko ocjenjivanje meda u Vukovaru.

Tijekom godine udruge organiziraju susrete u sklopu kojih su i stručna predavanja vezana za pčelarstvo te i na taj način, nastoje, tj. edukacijom pčelara postići što bolje rezultate. U 2011 godini organizirana je Pčelarska škola u Vinkovcima kojoj nazoči oko 30 polaznika, a organizator je PU Nektar Vinkovci.

Popis udruga članica PS VSŽ i broj članova u 2011. godini je slijedeći: 1. PU Nektar Vinkovci ima 78 članova, 2. PU Matica Županija ima 40 članova, 3. PU Lipa Ilok ima 12 članova, 4. Cornacum Vukovar ima 18 članova, 5. Vukovar 91. ima 18 članova, 6. Mali Pčelar ima 29 članova, i 7. udruga Milena iz Borova ima 11 članova. Ukupno 7 udruga ima 206 organiziranih pčelara

1. BROJ PČELINJI ZAJEDNICA I BROJ PČELARA U RAZDOBLJU 2006. – 2011.

godina	2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		2011.		promjene 2010.-2009.	
	broj zajed-nica	broj pčelara	broj zajed-nica	broj pčelara	broj zajed-nica	broj pčelara	broj zajed-nica	broj pčelara	broj zajed-nica	broj pčelara	broj zajed-nica.	broj pčelara	promj. broja zajed-nica i %	promj. broja pčelara i %
VSŽ	10.321	125	11.873	137	11.367	139	10.851	123	10.575	118	13.500	206	+2.925 +28%	+88 +75%
Ukupno RH	255.276	2.664	313.978	3.390	310.113	3.515	300.053	3.395	305.817	3.417	405.625	7.610	+99.808 +33%	+4.193 +123%

U 2011. bilježimo povećanje broja pčelara u Vukovarsko-srijemskoj županiji, gdje imamo povećanje za 75%, (ovaj trend se nastavlja i u prvih 5 mjeseci ove godine kada je upisano novih 54 pčelara.

U RH se već u prošloj godini broj pčelara i više nego udvostručio, pa imamo evidentirano povećanje od ukupno 123 %.

Broj pčelinjih zajednica također raste, pa u 2011. godini u VSŽ imamo povećanje od 28%, a u RH povećanje od 33 %.

Kao glavni razlog ovakvom porastu broja pčelara i pčelinjih zajednica, može se smatrati sve veće cijene meda, organiziraniji otkup meda i dakako državne potpore i poticaja u pčelarstvu od strane Ministarstva poljoprivrede. Ističem da je veliki broj pčelara preko svojih udruga član i HPS-a, (Hrvatskog pčelarskog saveza), te i tako ostvaruju i određene poticaje (lijekove,...).

IX.

12. ŽUPANIJSKA STOČARSKA IZLOŽBA DRENOVCI 2011.

Nekoga će zanimati, a onima koji su je posjetili zahvaljujem. Ovaj dio teksta držite kao prilog iz kojeg se da iščitati što sve je stočarstvo i koje je aktivnosti radi njegovoga afirmiranja moguće povezati.

Držim svojom obvezom reći da su ovakve manifestacije i prilika za afirmiranje prekogranične suradnje koju pokušavamo ostvariti s Udruženjem poljoprivrednika BiH, iz Tuzlanskoga kantona jer u mnogo čemu smo bolji, a i oni će krenuti u investicije, u obnovu stada,... Pokušavamo doznati možemo li im mi biti oni od kojih će učiti i kupovati?

Prošlogodišnja stočarska izložba i druga događanja s njom u svezi, bila je na Sajmištu u Drenovcima, u nedjelju 15. svibnja 2011.

Nazočnima su, od 10 do 15 sati, bili ponuđeni edukativno-zabavni sadržaji kao što su;

1. Izložba autohtonih pasmina pasa: hrvatskog ovčara i tornjaka, u organizaciji Kinološkog društva Vinkovci
2. Izložba kunića, golubova i ukrasne peradi, u organizaciji Udruge za uzgoj, selekciju i zaštitu malih životinja „Slavuj“ iz Vinkovaca i uzgajatelja iz Drenovaca
3. Izložba oldtimer-traktora u organizaciji moto-kluba „Pegasus“ iz Drenovaca,
4. Presentacija rada kovača i izrade potkova, što je prikazao kovača Antun Rohalj iz Drenovaca,
5. Presentacija rada užara ili salera kako se kaže u Slavoniji. Užar Ilija Subašić iz Drenovaca demonstrirao je pravljenje ulara, štranjgi, štrikova i sličnih užarskih proizvoda,
6. Presentacija rada kolara prikazali su kolar Iva Zurak i drvodjelja Dražen Janjić iz Drenovaca. Tako su nazočni mogli vidjeti kako se prave bioci, livče,
7. Pony dan, jahanje pony konja koje je organizirala obitelji Grebenc iz Nuštra i Adžić iz Tordinaca
8. Potkovijada – natjecanje osnovnoškolske mladeži u bacanju potkova, koju je organizirao Mata Bošnjak i njegov pomoćnik iz konjogojske udruge „Otok“
9. Natjecanje u vještinama za osnovnoškolsku mladež u organizaciji kolara Ive Zukra i drvodjelje Dražena Janjića iz Drenovaca
10. Manifestacija „Konji vrani“, vožnja dvoprega kroz kapije i tekličko jahanje, u organizaciji konjogojske udruge „Stari Graničar“ iz Županje
11. Analiza vode iz bunara na nitrate u organizaciji HPK u VSŽ, suradnice Katrin Gnjiđić

Prošlogodišnja 12. Stočarska izložba održana je pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja RH i Vukovarsko-srijemske županije, u organizaciji: Upravnoga odjela za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj Vukovarsko-srijemske županije, Općine Drenovci, HPA - Hrvatske poljoprivredne agencije i HPK – Hrvatske poljoprivredne komore iz Vukovarsko-srijemske županije, te HCK – Hrvatskog centra za konjogojstvo, Državne ergele lipicanaca Đakovo, Udruge uzgajatelja goveda VSŽ, Udruge svinjogojaca VSŽ, Udruge uzgajatelja koza i ovaca VSŽ i Saveza konjogojstkih udruga i konjičkih klubova VSŽ, a uz sponzorstvo: Vukovarsko-srijemske županije, Općine Drenovci, Hrvatskih šuma Uprave šuma Vinkovci Šumarije Gunja, Croatia osiguranja, Hrvatskog veterinarskog instituta Zagreb, Veterinarskog fakulteta Zagreb, Veterinarskog zavoda Vinkovci, veterinarskih stanica i ambulana u VSŽ, Komunalnoga „Drenovci“ d.o.o., DVD Drenovci, ali i niza pojedinaca.

Svečanom otvorenje nazočili su uz domaćina načelnika Općine Drenovci Jakšu Šestića i Pročelnika Upravnog odjela za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj Vukovarsko-srijemske županije Andriju Matica, i slijedeći gosti: zamjenik ravnatelja HPA Franjo Poljak i zamjenik Župana Vukovarsko-srijemskoga Mato Golubičić koji je u ime Župana Bože Galića i otvorio 12. po redu Županijsku stočarsku izložbu, Drenovci 2011.

Posjećenost svim događanjima na Izložbi bila je odlična i na ugodnom svibanjskom suncu uspješno su se održale sve predviđene aktivnosti. Kao gosti ove Izložbe bili su nazočni i naši partneri na projektima Prekogranične suradnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine iz Udruženja poljoprivrednika Tuzlanskog Kantona, a predsjednik Ilija Stojak organizirao je dolazak 30-ak članova Upravnog odbora Udruženja i poljoprivrednih proizvođača iz Tuzlanskog Kantona.

GOVEDARSTVO

Komisija za izbor goveda u sastavu: Josip Šumanovac, Mladen Stjepanović, Đuro Bertić, Petar Abramović, Jakob Verić i Boris Podrugović (djelatnici HPA), od uzgajatelja sa područja VSŽ odabrala goveda, a Komisija za ocjenu izloženih grla goveda u sastavu Predsjednik Dr. sc. Zdenko Ivkić i članovi: Ratimir Jureković, dipl. ing. i Aleksandar Kljujev dipl.ing. prema izložbenim kategorijama nagradili su slijedeća grla i njihove vlasnike:

ŠAMPIONKA IZLOŽBE je krava Višnja, vlasnika Mije Pranjića iz Drenovaca

- I - Kolekcija steonih junica simentalne pasmine
 - 1. nagrada – JAGODA, vlasnice Marice Jovanovac iz Gradišta
 - 2. nagrada – MIRTA, vlasnika Mije Pranjića iz Drenovaca
 - 3. nagrada – VIŠNJA, vlasnika Josipa Geljića iz Drenovaca
- II Kolekcija krava prvotelki simentalne pasmine
 - 1. nagrada – MARIJA, vlasnika Miodraga Brčinovića iz Drenovaca
- III Kolekcija ostalih krava simentalne pasmine
 - 1. nagrada – DUNJA, vlasnika Đure Matinca iz Gradišta
 - 2. nagrada – SUGO, vlasnika Marijana Jurića iz Đurića
 - 3. nagrada – PALČICA, vlasnika Branka Šimića iz Soljana
- IV Kolekcija HF steonih junica
 - 1. nagrada – HR 6101671194, vlasnik Landia d.o.o. iz Tordinaca
- V Kolekcija HF prvotelki
 - 1. nagrada – ŠANA, vlasnika Nedjeljka Nikića iz Babine Grede
 - 2. nagrada – RADA, vlasnika Nedjeljka Nikića iz Babine Grede
 - 3. nagrada – BISERKA, vlasnika Nenada Iljazovića iz Babine Grede
- VI Kolekcija HF krave
 - 1. nagrada – NEDA, vlasnika Nenada Iljazovića iz Babine Grede

Svi izlagači dobili su Zahvalnice za sudjelovanje na 12. Županijskoj stočarskoj izložbi, a nagrađena grla i njihovi vlasnici dobili su Priznanja i novčane nagrade, ovisno o osvojenom mjestu i kategoriji u kojoj su ocjenjivani, a šampionsko grlo u kategoriji goveda dobilo je i zvonu, dar HPA.

KONJOGOJSTVO

Komisija za izbor konja u sastavu: Mario Šošić, Karlo Filipović (djelatnici HCK) i predsjednici konjogojskih udruga: „Otok“ Mata Bošnjak, „Babina Greda -Đuro Gregorović i „Stari Graničar“ Vinko Filipović, odabrala je grla lipicanskih konja, a

Komisija za ocjenu izloženih grla konja u sastavu Predsjednik Ivica Mandić, mr. (Đakovo) i članovima prof. dr. sc. Mirjana Baban (Osijek), Ivan Kuna, mr. (Ergela Đakovo), Mario Šošić, dipl. ing. (HCK) i Karlo Filipović (HCK), prema izložbenim kategorijama nagradili su slijedeća grla i njihove vlasnike:

- I Kolekcija kobila - predvedeno je 14 kobila lipicanske pasmine
 - 1. nagrada – 538 Batosta V, vlasnika Adama Stojanovića iz Babine grede
 - 2. nagrada – Favory Felhö, vlasnika Ivana Borasa iz Starih Mikanovaca
 - 3. nagrada – 209 Toplica XXVI, vlasnika Darka Sučića iz Vrbanje
- II Kolekcija pastuha - predvedeno je 9 pastuha lipicanske pasmine
 - 1. nagrada – 110 Conversano Batosta III-1, vlasnika Alena Milkovića iz Štitara
 - 2. nagrada – 884 Pluto Zenta X-1, vlasnika Ivana Milkovića iz Štitara
 - 3. nagrada – 693 Maestoso Canissa VI-1, vlasnika Ivana Filipovića iz Županje
- III Kolekcija ženske omadi - predvedeno je 8 omica lipicanske pasmine
 - 1. nagrada – 52 Zenta XV, vlasnika Vjekoslava Belajevića iz Nijemaca
 - 2. nagrada – 41 Krabbe XXV, vlasnika Pere Mazula iz Komletinaca
 - 3. nagrada – 827 Trofetta XIII, vlasnika Đure Gregorovića iz Babine Grede
- IV Kolekcija muške omadi - predvedeno je 4 omaka lipicanske pasmine
 - 1. nagrada – 4 Favory Batosta LIX-1, vlasnika Dražena Dragičevića iz Retkovaca
 - 2. nagrada – 162 Conversano Trofetta XIII-2, vlasnika Davora Zovkića iz Županje
 - 3. nagrada – 71 Pluto Mara LIII-2, vlasnika Vinka Filipovića iz Županje

Svi izlagači dobili su Zahvalnice za sudjelovanje na 12. Županijskoj stočarskoj izložbi, a nagrađena grla i njihovi vlasnici dobili su Priznanja i novčane nagrade, ovisno o osvojenom mjestu i kategoriji u kojoj su ocjenjivani, a prvoplasirani su nagrađeni i sa peharima.

SVINJOGOJSTVO

1. Krmače velikog jorkšira od Ivana Brkića iz Drenovaca,
2. Krmača i nazimad pasmine durok od Grge Ivkića iz Bošnjaka,
3. Krmača i nerast vijetnamske svinje od Ilije Živkovića iz Retkovaca,
4. Prasad crne slavonske pasmine svinja od Antuna Golubovića iz Đurića

OVČARSTVO

1. Ovnovi i ovce izvorne i zaštićene pasmine ovaca Čigaja od Jovana Božića iz Borova,
2. Ovce Merino-landshaft (Wirttemberg) od Stjepana Živkovića iz Štitara

KOZARSTVO

1. Jarice Burske pasmine koza od Martina Plavšića iz Bošnjaka
- Izložena grla svinja, ovaca i koza nisu ocjenjivana, nego su samo bila izložena u za to predviđenim ograđenim prostorima. Svi izlagači dobili su Zahvalnice za sudjelovanje na 12. županijskoj stočarskoj izložbi.

MANIFESTACIJA „KONJI VRANI“

Pod pokroviteljstvom općine Drenovci manifestaciju „Konji vrani“ organizirala je Konjogojska udruga „Stari Graničar“ iz Županje u suradnji sa Državnom ergelom lipicanaca Đakovo i sucima Ivicom Mandićem iz Đakova, Mirjanom Baban iz Osijeka i Ivanom Kunom iz Ergele Đakovo, uz pomoćnika Dražena Lujića iz Slavonskog Broda, uspješno su u vožnji dvoprega kroz kapije sudjelovali uzgajatelji lipicanskih konja sa 9 zaprega i nakon održane vožnje 5 prvonagrađenih dobilo je novčane nagrade i pobjedničke pehare.

1. mjesto – Josip Krznarić- Marko Kobašević (sprežnici) iz Županje
2. mjesto – Adam Stojanović iz Babine Grede
3. mjesto – Franjo Gregorović iz Babine Grede
4. mjesto – Marko Filipović iz Županje
5. mjesto – Ivan Milković iz Štitara

Nisu osvojile nagradu, ali su sudjelovale i zaprege

6. Vladimira Bošnjaka iz Otoka
7. Davora Zovkića iz Županje
8. Ivana Đurasovića iz Starih Mikanovaca
9. Josipa Čosića iz Vrbanje

U tekličkom jahanju sudjelovalo je 11 mladih jahača pokazavši sposobnost jahanja konja bez sedla i brzinu svojih grla, te je nakon precizno mjereneog vremena, od strane stručne sudačke ekipe proglašeno 5 najboljih jahača u ovoj disciplini, koji su također dobili novčane nagrade i pobjednički pehar.

1. mjesto – Ivan Milković iz Štitara
2. mjesto – Adam Stojanović iz Babine grede
3. mjesto – Marko Filipović iz Županje
4. mjesto – Davor Zovkić iz Županje
5. mjesto – Franjo Gregorović iz Babine Grede

ANALIZA VODE IZ BUNARA NA NITRATE

Analizu vode iz bunara na nitrate provela je voditeljica APCP projekta u Vukovarsko-srijemskoj županiji Katrin Gnjiđić. Ukupno je analizirano 76 uzoraka, od kojih je 6 iz javne vodoopskrbe i za njih je analizom utvrđeno da imaju dopuštenu razinu nitrata, a od 70 uzoraka uzetih iz bunara s OPG-a, 9 je bilo mutno i analiza nije bila moguća, dok kod preostalog 61 uzorka analiza je pokazala slijedeće: 32 uzorka imala su veći sadržaj nitrata od preporučenoga (do 25 mg NO₃/litri), a čak 18 od tih uzoraka imalo je veću od najviše dopuštene koncentracije (50 mg NO₃/litri). Samo 29 uzorak imalo je dopušten sadržaj nitrata. Dakle, od svih uzoraka koji su analizirani, svi iz javnoga vodovoda i polovina iz bunara s OPG-a je s dopuštenom količinom nitrata, a polovina iz bunara s OPG-a je iznad preporučenih, pa i iznad najvećih dopuštenih količina nitrata. Ovakav ishod je kod do sada provedenih analiza podjednak na cijelom području naše županije.

X.

ZAKLJUČAK

U zaključnom razmatranju poželjno je osvrnuti se na sve grane stočarske proizvodnje, i izreći završno promišljanje. Tako i činim.

Stanje u govedarskoj proizvodnji, a to smo izrekli i na tematskoj sjednici Skupštine naše županije tj. aktualna događanja u mljekarskom sektoru koncem prošle i početkom ove godine (mislim na prosvjede mljekara) vjerojatno su samo najava težih gospodarskih prilika za primarne poljoprivredne proizvođače. Usprkos tome što su odlučni više raditi pa ime proizvodnja raste, više učiti, pa su upravo govedari najuspješniji "legalizatori" i korisnici međunarodnih potpora, najuspješniji sudionici prihvaćanja europskih standarda i dobre poljoprivredne prakse, i više štedjeti, pa pribjegavaju manjoj ugodi za sebe ali sve većoj za stado, još uvijek nisu sigurni za svoju sudbinu. No, postigli su prvi cilj. Jasno su progovorili o problemima sektora (najveći je problem financiranja, a rješenje kao što smo rekli na tematskoj Skupštini je u rukama HBOR-a) i rješenja će se naći. I tu smo im na pomoći.

Nevolje sa svinjogojstvom se nastavljaju, pa iako je cijena prasaca veća od nevjerojatnih 20 kuna za 1 kg svinjogojska proizvodnja je u krizi. Očito je da pored stalnoga kolebanja cijena stočne hrane, čestih pojava bolesti, najprije trihineloze, a potom svinjska kuge presnažna europska proizvodnja koje smo već dio, značajno utječe na našu. U svinjogojstvu nas tek čekaju problemi i razočaranje naših proizvođača sa stavovima većine naših potrošača koji će zbog sveprisutne krize kupovati jeftinije ma bilo ono značajno manje vrijedno i tuđe. A još se pojave i na sva zvona razglase ruske spoznaje o „problemima s nehigijenskom proizvodnjom u Hrvatskoj“

Ostale proizvodnje, dakle ovčarstvo i kozarstvo, konjogojstvo, peradarstvo i pčelarstvo nemaju značajan udjel u stočarskoj proizvodnji i to se uskoro ne može niti očekivati, mada su pčelari značajno unaprijedili svoju proizvodnju i sve se bolje pozicioniraju na EU tržištu koje usput budi rečeno proizvodi samo pola svojih potreba. To su proizvodnje koje na malom posjedu mogu osigurati dodatne aktivnosti i dodatne prihode za niz poljoprivrednih gospodarstava i ponuditi rješenje za najveći problem naše poljoprivrede koje je premali broj radnih sati poljoprivrednoga gospodarstva.

Uzgoj autohtonih pasmina i njihova komercijalizacija je gotovo beznačajna iako poticaji nude priliku.

Za svaki uspjeh potrebno je znanje, (isključujem sreću kao posljedicu trenutka, a ne sustavnoga rada) pa stoga i radimo na edukaciji i često povezujemo struku, znanost i proizvođače. I često smo na terenu. Upravo je to bio uvjet uspješnoga korištenja sredstava iz APCP projekta (Fond, tj. darovnica Svjetske banke za provedbu nitratne direktive u stočarskoj proizvodnji) kada smo od prvotnih 33 % iz ukupnoga fonda, zbog manje uspješnih drugih županija iskoristili 46 % ukupnih sredstava. I naučili se. I znamo što znamo, i znamo što ne znamo.

Što nam nikako ne polazi za rukom? Stvoriti ili se uključiti u uspješan sustav finalizacije i trženja. Bez obzira na razloge koji su i objektivni, ali često i subjektivni, valja inicirati ili prihvatiti inicijative i raditi na sektorskom i međusektorskom povezivanju. Ili prihvatimo funkcionalne modele proizvođača iz EU u čiju zajednicu ulazimo. Ili???